

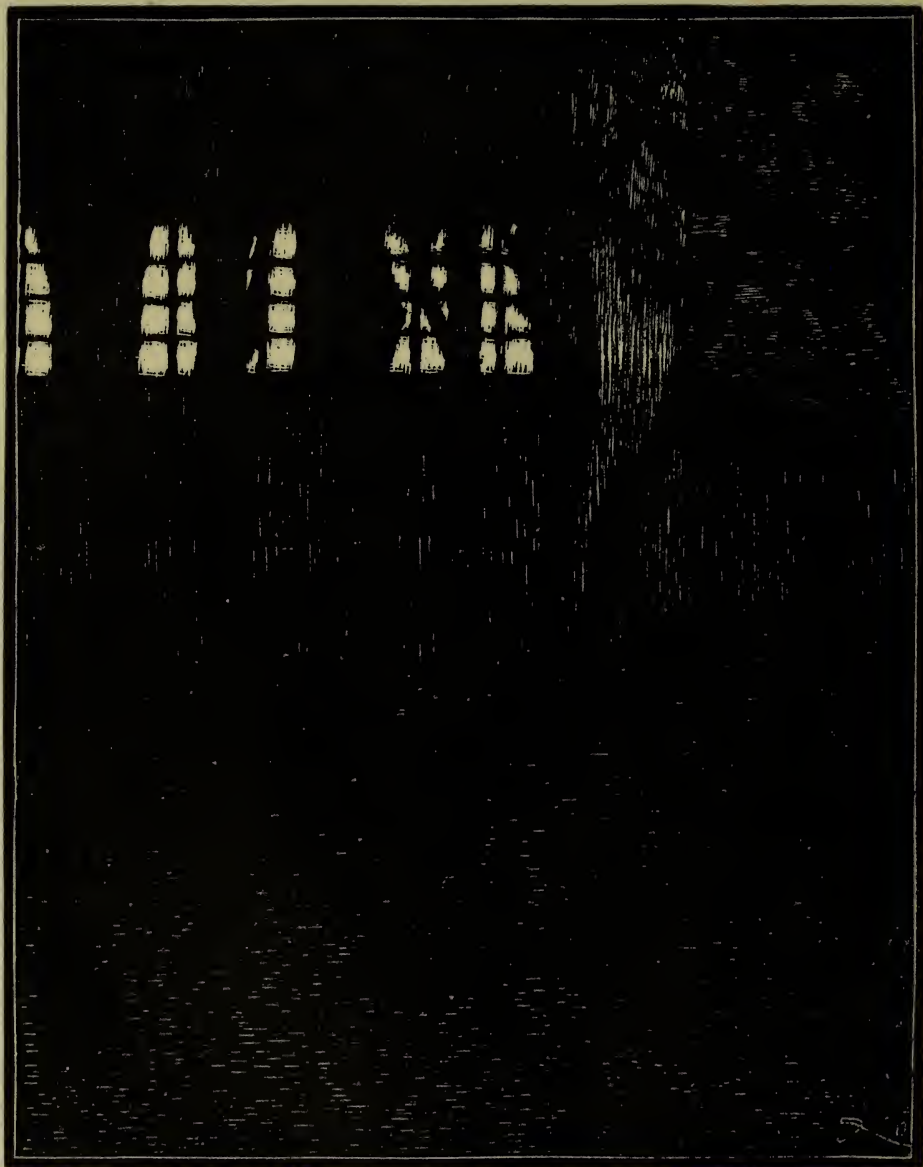
EDVARD BÉM
ČERNÁ
A ZLATÁ

THE NEW
CERNA
ATAA

PG5038
.B4C4
1912x

V říjnu 1912

MAŁÉ
PRÓSY

MALE
FROG

PRODAVAČKA PONOŽEK

AZNĚL ZVONEK UDVEŘÍ. NA PRAHU stálo děvče asi osmnáctileté v tmavém obleku, s černými vlasy a smutnými očima. Na jedné ruce černou tašku a v druhé barevné ponožky. - Kupte ponožky. Pár za třicet, tři páry za osmdesát pět - nabízela tlumeným hlasem. Zadíval jsem se na ni; - byla těhotná, asi v pátém měsíci. Pohlédl jsem na její ruku; - neměla snubního prstenu. A podivná úzkost s rozechvěním se mne zmocnily. Nebylo možno říci „nepotřebuji“ a nebylo lze koupiti jejích ponožek. Měl jsem v kapse

asi čtyřicet krejcarů. Tak stáli jsme dlouho proti sobě - až mi napadlo, abych zavolal přítele.

Mám zvláštní pocit zbožnosti před těhotnými ženami. Zbožnost není pravé slovo, ale nejvíc vystihující. Mám pocit, jako bych slyšel tajemný hlas života a země, v očích matky tvořící se osud dítěte a v jejím kroku ohlas rozkoše, opojení, štěstí, bolesti, zklamání a smutku. A vše je zahaleno závojem skrývajícím fantom snu, všechno štěstí života a všechn jeho smutek, všechno jeho kouzlo a všechnu bolest. A kdosi neznámý spí v lůně matky, do něhož přechází duch lidstva, zákon života a vůle země.

Přišel můj přítel a tázal se drsným hlasem na cenu. Odpověděla hlasem obchodnice: Pár za třicet, tři páry za osmdesát pět - a podala mu několik párů ponožek. - Když poodstoupil k světlu a prohlížel barevné ponožky, řekla tiše: Pro vás jsou za sedmdesát pět; kupte. - V jejím hlase byla vášně, úzkost a prosba s jemnými přechody z prvního bodu na druhý a třetí. Vzchopil jsem se ke lži a řekl jsem tiše: Nepotřebuji. - Její nabízející ruka s ponožkami se zachvěla a rty znovu opakovaly silnější vášni, úzkostí a prosbou: Pro vás za sedmdesát pět.

Přítel se vrátil a pravil: Jsou drahé, musíte slevit!

Odpověděla hlasem obchodnice: Nemohu, prodělala bych. - Vždyť jsou tak laciné. - A tolik práce. - Tady jsou ještě pěknější, pohleďte - a podala mu několik barevných ponožek k výběru. Byly šedé a zelené, modré a žluté.

Když poodstoupil, opětovala tiše: Pro vás za sedmdesát pět. - Její ruka byla vztažena a její oči říkaly: v řadách pletiva těchto ponožek jsou tisíce očí; dívá se jimi mé štěstí, má bolest, má úzkost; jsou v nich květnové dny, kdy láska dává všechnu něhu a všechno štěstí, ale má láska už počala před tím, před prvními dny jara, v tušení jeho opojení; nyní je zatížena starostí. Je v nich můj první sladký hřích, má dívčí touha, můj lehký krok panenského těla, moje jitřní sny o poznání muže.

Její rty opětovaly s tlumenou horoucností: Pro vás za sedmdesát pět. - A její oči smutněji se dívaly a říkaly: tyto ponožky jsou nadějí života mého dítěte; bez nich zemřeme oba hladem nebo zoufáním; tyto měkké barevné ponožky jsou kamenným břehem mé bolesti, abych nezšlela; má síla, když uváděla stroj v pohyb, zadržela pláč mých očí a chvěla se něhou, štěstím a blahem v myšlence, že dám život krásné bytosti, kterou horoucně přitisknu ke svým ňadrům, kterou nejčistěji políbím, která mne dlouho nezradí.

- Pro vás za sedmdesát pět.

Přítel se vrátil a zaplatil žádaný obnos.

Dal jsem jí obsah své tobolky a přijal jeden pár ponožek. Byly šedé a zelené. Sbalil jsem je s jemností jako krásný dar.

Večer chodil jsem dlouho za Prahou.

V temných korunách stromů svítily bílé květy akátů jak nedotknutá panenská těla dívek, důvěřivě čekajících na svůj osud.

Jich omamující vůně vanula teplou červnovou nocí, rozněcovala krev a smysly, volala šílenou vášeň ze dna propastí na horská temena.

A v její sladké přesile - v tichém volání touhy - tisíc bělostných panen rozběhlo se zelenými trávníky s rozevřenou náručí a přivřenýma očima. Nejčistší z nich tančily kolem růžových keřů v jich houštích vítr jim zpíval písně věrnosti a něhy.

STARÝ DŮM

a Starém městě pražském jest rozsáhlý dům, tmavý, jednopatrový; jeho fronty jdou do dvou ulic; má dva vchody, jeden však jest stále uzavřen. Architekturu nevyniká, má však krásný, ohromný dvůr se starými ořechovými stromy. Při jeho vzniku nešetřilo se čtverečními metry, jako v dnešním stavitelství; starý dům má hojnost prostoru, vzduchu, nad jeho ohromným dvorem rozpíná se volná, širá obloha; nezná tlaku a tísně dnešních moderních domů a proto je v něm cosi veselého a radostného. Je obýván chudými lidmi, menšími řemeslníky a studenty.

Téměř každý nájemník má podnájemníky, někde spí až sedm osob v jedné místnosti, děti a velcí lidé, muži a ženy. Proto je tento velký, krásný dvůr dobrodiním žen doma pracujících a hlavně dětí.

V časných ranních hodinách vyletí z dusných pokojů na dvůr, v temném průjezdě stále zavřeného vchodu mají tajemné skryše a útulek před deštěm.

V osm hodin ráno zarachotí stará bedna vystlaná hadry, a v ní objeví se malý Frantík, jednorozční dítě přísného pohledu modrých očí, plavých vlasů; nekřičí, je jaksi zamyšleně mlčelivý, jen pronikavými pohledy pozoruje život domu a houževnatě drží se drobnýma ručkama okraje bedny. Kolem něho shromáždí se skupina dětí, vábena kouzlem staré bedny, která je jakýmsi trůnem. Skupina rozdělí se na rodiny a nejenergičtější z dětí jsou zvoleny matkami. Marta domovníkových dostala do rodiny tři kluky, jednoho staršího, než je sama, a povzdychá si: Co s tolika kluky si počnu? – A druhá matka, Ema, ji utěšuje: Budou ti prospěšnější. Chce ještě něco říci, ale náhle mlčí, zřetelně se jí rozšiřují, přemýšlí; růžový ruměnec zvolna jak oblak jitra rozprostírá se její dětskou tváří. Snad poprvé jasně uvědomuje si své ženství, osud svého pohlaví. Dosud mlčí, zrakem ponořena kamsi daleko – – –

Kluci vybuchli v smích. Procitla jako z těžkého snu. Marta dosud se na ni dívá, v jejich očích je otázka: Co s tolika kluky si počnu?

ZMRZLINA

ervená - žlutá. Žlutá - červená. Červnové horké odpoledne. Starou ulicí Podskalskou jede s vozíkem zmrzlinář. Špinavé domy mrzutě hledí kolem sebe, jeho bílý a červený vozík s mosaznými příklopy zlatě svítí. Z malého okna chudého domu dívá se malá Anička. V okně, na bílém, lehce zružovělém obličejí svítí dvě velké modré oči.

Zmrzlinář jede špinavou ulicí se zatrpklým výrazem v tváři. Má sametový kabát, široký klobouk, dlouhé, černé vlasy. Nikdo není tak oděn. Je to kouzelník. Červená, žlutá, sladká zmrzlina. Před chudým domem zastavil. Zvoní. Tak sladce zní zvonek -

Anička ztrnule se dívá, její modré oči se rozšiřují, jak obloha. Svěží, červená, žlutá, sladká zmrzlina - -

A prodavač za několik vteřin, s despektem k tomuto domu a chudé ulici, rozjel se dál se svým barevným vozíkem.

Anička se dívá, dívá - - - Její oči jsou jak velké modré květiny, a v jejím srdci nevýslovná, krásná, sladká touha.

Za ní stojí otec a žehlí oblek. Ona se dívá, dívá -

Barevný vůz září v dálce -. Zvonek zní jemněji -

HORSKÁ OZVĚNA

Moje Ametysto, každého jitra myslím na ohromnou, dobrotivou zemi, nořím se kamsi hluboko k tichu jejího tajemství, žiju na celém jejím prostoru, bez hranic národů a moří. A každého jitra na východě hledám slunce, jeho čistotu světla, tak jemnou a rozkošnou, jako lázeň horského pramene. - Moje Ametysto, každého jitra cítím svěžest vzduchu a krásu oblaku, jsou chlebem mým a zároveň posvěcením dne. Každého jitra rozšiřuji přítomnost minulostí našich krásných chvil, naším mládím, láskou a štěstím, jimi moje touha je mladá, jak petrklíč jarní země. Nestárneme, Ame-

tysto, a nikdo neuhodne, kolik přešlo již let života, kolik poznali jsme smutku a bolesti.

Moje Ametysto, žijeme nyní sto metrů nad mořem, kde zní smích a pomluva tvému snu života. Nes klidně svůj nynější smutek a bolest, nedívej se tak uděšeně svýma dětskýma očima. Když jsme v horách stoupali tři tisíce metrů vysoko sráznou stezkou, šla jsi lehce jako zlatý, kouzelný pták nesený větrem. Pod námi dívalo se křišťálně zelené jezero a holé stěny hor fialově zářily v dopoledním slunci pod modrou oblohou. Dva cizinci zmlkli nad tvou krásou. Volal jsem: Ametysto!

A cizinci tiše opětovali: Ametysta - - -

Malé praménky velkých řek hovořily dětskou čistotou, probíhaly mezi mlčelivými balvany a spěchaly ke křišťálně zelenému jezeru.

Moje Ametysto, nes klidně svůj nynější smutek a bolest, nedívej se tak uděšeně svýma dětskýma očima.

HORSKÝ PŘEVODNÍK

Ydlím u horského převodníka pod nebetyčnými horami. Je krásný, modrý den na horách, skalní temena svítí bílým, věčným sněhem. Vzduch voní lesy a pokosenou travou. Horský potok rve se s kameny a jásá. Žena převodníkova je rozechvěna a neví proč. Jde na louku s hráběmi a vrací se - - - Nemá klidu. Così očekává, jakousi hroznou jistotu.

Odpoledne přinesli jí zprávu, že její muž spadl s hor - -

Vykřikla hrůzou a bolestí. Její modré oči zalily se slzami, ruce se jí chvějí, horečně se táže, kde leží její muž a šíleně utíká do hor - - Nad nimi je krásný, modrý den, vysoká temena svítí bílým, věčným sněhem.

Za několik hodin přijíždí povoz s horským převodníkem. Je polo-mrtev, oči zavřené, zkrvavělé. Plíce rychle oddychují, tělo spaluje horečka. Spadl při trhání protěže.

V domě je tak smutno, smrt klade v něm svůj mlčelivý stín, a před
prahem domu temně modrají se nebetyčné hory v soumraku.

Měsíc vychází -

ROZLOUČENÍ

chtěl jsem vám vyprávět o krásné Arimě a bludném lka-
ru. Chtěl jsem vám nadepsat tolik krásných jmen, ale
zůstanou ve mně pohřbena. - Přijdu zítra k vám. Při-
jdu za soumraku, kdy jste tak krásná jemným roze-
chvěním ve stmívajícím se dni, v očekávání večera.
V těch chvílích vaše oči jsou jak dvě děti v modrých
šatečkách, jež bloudí lesem. Zlatý soumrak shasíná
jim nad hlavami a koruny sosen počínají se mračit. Tma se blíží - -
Zítra!

- - -

Vánoční měsíc, jako věčné světlo neukojené touhy na hvězdném
oltáři země, bude stoupat na hory. V jich oblačné výši, po srázných
bocích, na bílých, mrtvě širých pláních rozžehne čarovná světla.

Proč chtěli jsme je vidět? - když nelze nám za nimi jít životem ani
smrtí?

Co vedlo naši touhu? - co naplnilo naše srdce? - co tak stlumeně
jako daleká, ale blížící se bouře rozechvělo naši blízkost?

Co zjemnilo náš sluch, cit a zrak, že v nejjemnějších projevech na-
lézaly *ano*, když vše mimo ně pravilo *ne*.

Toto ne bylo pro *ano*.

- - -

Kdo podal nám ten zářící pohár? - na nějž jsme hleděli nejskrytěj-
šími pohledy, jehož nechtěli jsme se dotknout a jehož zhořklý obsah
čeká na nás.

Tma se blíží - -

Jsou klamná světla v dálce.

A často i nejvroucnější tlukot srdce dobývá se do propasti.

Zítra - -

Vypijeme beze slova, s hořícíma očima, ruku v ruce, naklonění k sobě – a přec se nedotýkájíte – svůj zhořklý nápoj.

A v tom tichu, hlubokém a posledním tichu, v němž dozněl svist a pád s ohromné výše, v němž kdosi zemřel, se mlčelivě rozejdeme.

ČERNÁ A ZLATÁ

el jsem Kampou od Františkova mostu. Za Vltavou u Staroměstských mlýnů a na Nábřeží zářila již bílá světla města. Ale zde poslední záře odcházejícího, říjnového dne usedala ještě na zdích, v korunách stromů, na komínech a prejzových střechách, jako loučící se pohledy toho, jenž ví, že odchází na vždy. A v této hře stínů a světel, jejíž vítězství i smutek jemně prozařovalo smírné ticho soumraku, přišel jsem na Velkopřevorské náměstí. Jeho malý obdélník, nepravidelně vroubený paláci, mlýnem nad Čertovkou a zahradní maltézskou zdí, byl ponořen do hlubokého šera jako hrobka. Dvě černé řady akátů ve vysokých korunách utvořily nad ním tmavou oblohu. V pozadí zlatě zářilo pět palácových oken.

Bylo zde podzimní, zamyšlené ticho.

Měsíc vynořil se nad štít domu, osvětlil šed' staré architektury a rychle zmizel.

Na setmělých kmenech aleje akátů černá oživila. Její hluboce tmavé tóny jakoby v souzvuku vydechly zakletým životem. A zvláštní měkkost skrytého smutku rozprostřela se temnem náměstí, nesla se až do pozadí, k pěti zlatě zářícím oknům. Così zachvělo vlhkým vzduchem jako údiv, bázeň a touha.

Tato podivuhodná harmonie černé a zlaté – v níž marnost objímá touhu – jako by vábila sem nejskrytější tajemství života; jeho nejjemnější křehké štěstí, jež uniká i snu, i jeho nejtěžší smutek, jenž jediným záchvěvem zabíjí srdce.

Chodil jsem po náměstí jako stín.

Od studny vracela se žena s dítětem a naplněným džbánem. Jdouc mimo mne, pravila k dítěti:

V tuto chvíli bývá zde hrozně smutno. Proč už nerozsvícejí?

Ohlédla se za mnou a zrychlila krok.

Za chvíli zřízenec městského pořádku rozsvěcel plynové lampy.

Černá skryla se do hlubokých rýh akátových kmenů a zlatá pohasla v oknech.

OSTROV NA MOŘI

latohnědá benátská plachetní loď zabloudila k našemu ostrovu. Pluje zvolna jako zamyšlená bytost na tichém modrém moři a její zlaté plachty září v dopoledním stříbře paprsků. Je ticho jako při stvoření světa, jen vlny dětsky šplounají: houp - - - houp - - - houp - - - Ležíme s Ametystou na břehu. Hnědý kámen pod hlavou a stříbrné, žhavé, očišťující slunce na těle. Nechce se vzpomínat, ani myslet, i kouzlo snění prchá v těchto chvílích štěstí.

Ametysta vstává a tiše praví:

Půjdu do zahrad, přinesu ti hrozny vína, natrhám fíků a olivových haluzí. Myslím si, že jsem tě dnes našla, že jsi hladov, že ti musím připravit lože. Myslím si, že tě dnes první den miluji, že tě libám první touhou -

Rozevřela svou náruč, jako by chtěla obejmout všechno štěstí. Stála na skalním útesu s dětsky rozzářenýma očima a vlny u jejích nohou šplounaly: houp - - - houp - - - houp - - -

Skočil jsem k ní a sevřel ji až vykřikla. Štulila se k zemi a horoucně šeptala: Ponořím se ke dnu a vylovím ti nejkrásnější mušli. Každý den ponořím se ke dnu pro krásnou mušli - - - a přitiskla mou hlavu ke svým prsům, zahalila ji svými zlatými vlasy.

~ ~ ~

Bylo ticho jako při stvoření světa.

MOŘE

luli jsme přímořským souostrovím. Byla podmračná noc a moře bylo černé jak ohromná tmavá plocha s pohybuujícíma se rukama neviditelných bytostí v úzkostlivém šepotu. Vítr přinášel chvílemi drobný déšť, čekali jsme bouři. Loď jako nevědomá síla plula ku předu. Stáli jsme s Ametystou na palubě sami, její bílý šat prosvítal z pod pláště jako zjevení. V dálce plála světla malých ostrovních přístavů, blížila se, a mizela v temnu.

Chvílemi zahrán deštěm a chladem do kajuty, znova jsem se vrátil na palubu. Tak pluli jsme celou noc.

Ráno rozehnal vítr mračna, jitřní zelenavá obloha prosvítla v jich prorvách a na východě vzplál růžový oheň; stoupal výš a výše, šířil se ohromnou mocí síly – až objevilo se rudé oko svěžího dne jak uzardělé dítě. Kolem do kola širé moře zbarvilo se zlatem, bílé peřeje vln se roztančily a zářice stříkaly do výše. Na obzoru objevily se plachetní lodě se zbožnými lodníky a pohanskými barvami slunce a moře na bocích. Modrá, zelená a rudá. Jejich bílé a zlatohnědé plachty, krásné jak křídla ptáků, vítr nakláněl až k vlnám, aby tím mocněji příd lodi je rozrazila. Letěly ve hvizdotu větru jitřním zlatým tancem moře –.

PETRKLÍČ

á nešel sadem růží, jež oddychují štěstí. Země byla zprahlá a vyssátá, v níž i nejskromnější setba zhynula. V očích milionů bytostí zhasla radost a dětská čistota, jen někdy pod mraky obočí zasvitly blesky nenávisti. Ruce, když neskrývaly urvané zlato, resignovaně klesly. Jitra byla smutnější večerů a lidský krok zlhostejněl jako v den pohřbu. Tak drali jsme se děsivou hekatombou zrazených a umučených životů na konec pouště. Bylo nutno bít se o každý krok, a marnost měla domov v našem srdci. Padaly rány do výkřiků bolesti a zloba syčela do úzkostných modliteb naději.

Kdo by jich neodpustil a kdo by jich smutně nevzpomínal v této strážni? A přec: můj Stařec s olověnýma rukama a popelavýma očima - když nezlomil, tož nenáviděl na smrt. ~

Pojď, můj Petrkličí, moje *Primula veris*. Tvůj zlatý květ vyrostl ještě z chudé země, ale mám tě rád. Tuším blížiti se Jaro, jež vroucně pozdravíme, před nímž sepnou se naše ruce novou zbožností.

JARO
VLESE

100
2311

ELIKÉ, DALEKÉ LESY V HORSKÉM kraji. V oblačné dálce jsou ještě zasněženy horské louky a vysoká holá temena. Vlhký dech země vane lesy pod slunečnou, modrou oblohou s průsvitnými křídly oblaků. Potoky jsou naplněny radostí jarních vod. Místy osamělé trsy první svěží travnaté zeleně na šedé a hnědé zemi. Stromy mlčelivě stojí v tichu snění o rozkvétání; lehký vítr je rozechvívá, zasviští a opět odletí. Na svazích hlubokých roklí a podél rozvodněných potoků první květy jara: sněženky, podléšky a podběle; místy skrývají se fialky. Podél lesních cest jsou vysázeny stříbrné břízy a mladé buky s dosud zlatými podzimními listy. V průsecích dalekých perspektiv hedvábné sosny. Je velikonoční neděle.
JANKO malý černovlasý hošík. **LIDKA** malá černovlasá holčička.
Oba hledají na stráni fialky.

JANKO: Zde, hleď! Zas jedna - *Vine jich několik s listem v kytičku.*

LIDKA běží k němu: Ukaž - Voni, tak -

JANKO: Fialky dávají hoši děvčatům -

LIDKA: Proč?

JANKO: Tak -

LIDKA: Dej - - Janko - Budu zajičkem - *rychle schoulí se k zemi.*

JANKO: A já srnkou -

LIDKA: Paf!

JANKO: Paf!! *skočí k ní, obejmě ji a kutálejí se spolu se stráně.*

LIDKA křičí: Pust! Janičku! Janko!

Skulili se dolů na palouk; dlouho sedí, vzdáleni od sebe, s rozískřenýma očima. Z dálky, v tichu lesa a záření slunce zní zpěv a volání: Ho - háj! Ho - háj! - Ho háj! -

SKUPINA VESNICKÝCH DĚVČAT *prostovlasých, vedoucích se za ruce, jde průsekem hedvábných sosn a zpívá:*

*Z oravského zámku chlapci pozerajú,
či sa pod horami búčky rozvíjajú.
Rozvíjaj sa búčku z husta po lehúčku,
keď sa ty rozvíješ, valachov prikryješ.
Háje, lesy, hory, to naše komory,
zelené jedličky, to naše izbičky.
Ho - háj!*

KORÁŇ *starý hajný:* Aby vás daš!

SKUPINA VESNICKÝCH DĚVČAT: Pochválen buď -

KORÁŇ: Plašíte zvěř -

SKUPINA DĚVČAT *mocně:* Ho - háj! - - Ho - háj! Chachacha!
Rozprchnou se do lesa.

KORÁŇ: Veverky!

Z dálky zní:

*Z oravského zámku chlapci pozerajú,
či sa pod horami búčky rozvíjajú.
Ho - háj!*

RADIM A DANIELA *milenci z cizí země, vystupují z modřínové-
ho lesa na stříbrnou alej břiz a volají:* Ho - háj! - Ho - háj!

RADIM: Tak krásně zní ozvěny.

DANIELA *zlatovlasá, v modrém šatě, jde jak zlatý a modrý o-
blak alejí:* Raďo, staří lidé na vesnici vyprávějí, že v prvním slun-
ném dni jara máme tančit a zpívat, abychom celý rok byli šťastni.
Stříbrné slunce rozzařuje zemi, zbavuje smutku. Raďo, Raďo - při-
tulí se k němu, hlavu jemně sklání k jeho rameni.

RADIM *štlhlý, černovlasý:* Štěstí dnes bloudí lesem - radostně hle-
dí kolem sebe: Kdo je zachytí - ?

VESNICKÝ HOCH *jde mezi stromy a zpívá:*

*Mám já jednu laštovičku, ona ráno zpívá:
vstaň hore! vstaň hore! má milá, premilá.
Mám já jednu krepelíčku, ona vo dne volá:
poď poď žať! poď poď žať! diouvčátko do pola!*

*Mám já jednu holubičku, ona večer kvílí:
choď domov! choď domov! přijde k tebe milý.*

KORÁŇ: Skřiváci zpívají - *usmívá se:* Zdrávi se vrátili?

RADIM: Zdrávi.

KORÁŇ: Vítejte - - i paní - *podává oběma ruce.*

DANIELA: Děkuji -

KORÁŇ: Jak bylo ve městech?

RADIM: Dnes nechce se ani vzpomínat.

KORÁŇ: Teplo a útulno. Bydlíte opět v bělinské myslivně?

DANIELA: Opět.

KORÁŇ: A stará Maryňa dosud živa?

RADIM: Dosud. Se soumrakem přijde, sedne k Daniele a vypráví jí svoje pohádky.

KORÁŇ: Stará pohádkářka. Bude se zas brzo toulat po lesích. O paní vždy vypráví; má ji ráda -. Byla prý kmotrou jejímu děťátku -

DANIELA *lehce se zachvěje:* Pojď, Rado -

RADIM: Buďte zdrav, Koráni.

KORÁŇ: Probudil jsem bolest paní -

DANIELA: O, ne - - ne - -

RADIM A DANIELA *jdou stoupající alejí bříz, vedou se za ruce, zamyšlení.*

VESNICKÝ HOCH *v lese zpívá:*

Má milá, premilá, však pekníe oči máš:

šťastný je to člověk, čo naňho pozeráš.

Má milá, premilá, však pekníe líčka máš:

šťastný je to člověk, čo mu ich libat dáš.

Má milá, premilá, však pekníe ústa máš:

šťastný je to člověk, čo sa s ním shovaráš.

Má milá, premilá, však bielú rúčku máš:

šťastný je to člověk, kterému ju ty dáš.

SKUPINA DĚVČAT *v dálce zpívá:* Ho - háj! Ho - háj! Chachacha!

DANIELA: Kdo dnes zachytí štěstí?? Prudce obejmě Radima a ho-

roucně šeptá: Raďo, Raďo, zdá se mi, že Eva nezemřela – – že skryla se ve mně – – Viš, té dlouhé, bezesné noci. Den před tím nosila jsem ji na rukou, šlela jsem bolestí, chtěla jsem věřit, že ji zachráním.

VESNICKÝ HOCH *v dálce:* Ho - háj! Ho - háj!

DANIELA: Byla jsem tak šťastna jejím narozením, všechna bolest jakoby byla očištěním, odkrytím zářícího štěstí.

RADIM: Byl letní modrý den na horách. Bělinské jezero rozechvělo se jemným vlněním, vír barevných světél slunečních paprsků na něm tančil duhovou krásou. Stromy se rozhovořily šelestem a mlčelivým pohybem větví; jistě tě milují, hladiváš jejich kmeny a díváš se do korun, jako bys znala jejich tajemný život.

DANIELA: Raďo – Raďo –

RADIM: Daněčko! *Uchopí ji a nese ji jak zázrak jara stříbrnou alejí bříz:* Jsi lehká a sladká jak svatební bělost kvetoucích třešní.

DANIELA: Jsi stromem, na němž rozkvétám kdesi daleko, kde jsou jen širé lesy, ticho hor, mlčelivá velebnost, svěžest pramenů a čistá, blažená oddanost. Celý můj život je čistší tebou, každý den krásnější myšlenkou na tebe. *Vyprostí se z jeho náruči, rozběhne se mezi stromy, rozpustí svoje zlaté vlasy a volá:* Rozzářím všechno štěstí v tobě, jak jitřní návrat slunce ve zrozených květech –. Naplním noc lásky tajemstvím, jak velký zlatý měsíc –. Rozzářím všechnu rozkoš ohněm nejčistší touhy –.

Bliží se opět k němu s tisíci úsměvy, s pozdviženýma rukama a rozzářenýma očima.

RADIM *několika skoky octl se u ní a svírá ji v náruči.*

DANIELA *po chvíli, tiše:* Nezapomeneš, Raďo, nikdy –. Tím nezapomenutím jsi jediné můj! Jsem svobodna a přece tvá, jsi svoboden a přece můj! I když odejdeš: vím, že se vrátíš. Toť jediná má jistota. *Oba vystupují příkrou lesní cestou a usedají na temeni vrchu.*

RADIM *horoucně šeptá:* Jsi tak krásná, rozzářená v celé bytosti. Daňo, Daněčko –. Štěstí jde s námi, štěstí, jež tajemně vydechují květiny v slunci, kouzelný dar čistoty.

Prudce se obejmou, spojení dlouhým políbením. Mají oči přivřeny

a v nitru zadržuji všechnu rozkoš, žár a krásu chvíle. Radím jemně klade své ramě pod hlavu Daniely a mlčelivě, s rozkoší snu, hladí ji jak květinu. Je polední ticho, slunce září, teplý vítr vane -. Z dálky tišeji zní: Ho - háj! Po dlouhé chvíli oba se probouzejí.

RADIM: Eva se opět vrátí, Daňo?

DANIELA *tiše:* Miloučké, krásné děťátko -

RADIM: Daněčko! Celý náš život posledních let byl v ní. Naše jaro v Ravenně, horské léto na Annenských loukách -- Seevand, Almov, Ryván. Vše skrylo se v ní. Její hrdé modré oči měly krásu horských jiter, skryté sny měsíčních nocí na moři a v jejich drobných ručkách jako by setajilo první, sladké tajemství milenců. Když zemřela, bloudil jsem městy a v dětských kočárcích hledal jsem její oči, její hlas, její podobu; žádné dítě nemělo její krásy. Před jejím narozením viděli jsme v ní vetřelkyni, přáli jsme si, aby její příchod byl jen děsivým snem, který s probuzením zmizí. A vše bylo skutečností. Její první pláč tě rozechvěl štěstím a blahem, horečně jsi se tázala: je živa? - a s přisvědčením ruměnc zahořel na tvé tváři -. Potom tak šťastna jsi usnula, majíc bílé a růžové děťátko vedle sebe.

DANIELA: Raďo -.

Oba stojí proti sobě a s dětskou oddaností dívají se do svých očí -. Po dlouhé chvíli sestupují k bělinskému jezeru.

SKUPINA DĚVČAT *u jezera zpívá:* Ho - háj! - Ho - háj! - Ho - háj!

RADIM: Daňo, hled! Vše volné, prosté a krásné má jediný cíl blaha: zmocnit se života a naplnit jej nejčistším obsahem.

Odpolední slunce sklání se nad korunami stromů za vysokou, sráznou jezerní stěnou. Duhová světla na rozvolněné hladině jezera tančí kouzelnou živostí. Tichem barevné nádhery zní melodie lesního rohu táhlými, chvějnými tóny. U jezera jednopatrová myslivna, dřevěná, s terassou; hořejší okna jsou otevřena; komnaty Daniely a Radima. Lesník Burián vysoké, obří postavy vychází s loveckým psem z domu. Skupina děvčat na trávníku před myslivnou jej pozdravuje. Pes „Cygr“ štěká a radostně vyskakuje.

DANIELA *skočí do loďky na břehu jezera a volá:* Ho - háj! Ho - háj!

LESNÍK *kyne rukou Daniele a s úsměvem ji pozdravuje.*

SKUPINA DĚVČAT *sbohem odpovídá: Ho-háj! - Ho-háj! - Ho-háj!*

Ozvěny vlní se tichem. Děvčata na trávníku tvoří kruh.

PRVNÍ DĚVČE *vířivě tančí v jeho středu a zpívá:*

*Toči sa mi, toči
vůkol mojich očí
pekny háj.*

KRUH DĚVČAT *divoce točí se kolem ní a zpívá:*

*Pojďme, sestry, spolu
sveťme v tomto kolu
jar a máj.*

PRVNÍ DĚVČE *opět zpívá:*

*Vitám já vás, vítám
a jednu si pýtám
do skoku.*

KRUH DĚVČAT:

*Vyber si ty sama,
která je ti známa
ku boku.*

Virtance, zpěv, výskot, smích a radostný jásot zní jezerním údolím.

MARYŇA *vychází z myslivny: Čekáme vás -*

RADIM: *Maryňa volá, Daňo -.*

DANIELA *tiše si zpívá:*

*Pojďme, sestry, spolu
sveťme v tomto kolu
jar a máj.*

Oba divají se ještě chvíli na jarní tanec děvčat; potom vstupují do myslivny. V ložnici Daniely, v přítmi, stojí bílý, dětský kočárek s peřinkami, přikrytý černým závojem. Před jejími okny je terasa s volným pohledem na jezero; je setmělé temnou zelení; vysoký skalní štít nad ním rozhořívá se paprsky zapadajícího slunce.

MARYŇA přináší přibory a pokrm; tiše si brouká: První jarní večer.

RADIM: Bylo dnes veselo, Maryňo -

DANIELA: Tak teplo a útulno.

MARYŇA: Na jaře vždy tak bývá.

RADIM pozvedá pohár vína: Daňo, na jar a máj!

DANIELA: Na jar a máj!

Přisedají ke stolu a večeri. Z dálky zaznívají hlasy a volání s ozvěnami.

MARYŇA dolévá poháry: Večer hoši na vesnici budou zpívat děvčatům. Až k nám je slyšet jejich zpěv.

RADIM nakloněn k Daniele: Jsi tak milá, krásná a čistá.

DANIELA v jemném rozechvění, tiše: Můj Raďo - její bílá ruka vznáší se v šeru nad jeho hlavou; zvolna, jakoby ve snu hladí jeho černé vlasy.

Před myslivnou zpěv umlká. Děvčata se rozcházejí. Stmívá se.

MARYŇA skládá přibory a odchází; tiše, sama pro sebe: Jar a máj -

RADIM zavěšuje si ručnici na rameno a odchází za ní.

DANIELA: Vid', že se dnes brzo vrátíš, Raďo -

RADIM: Brzo, Daněčko -

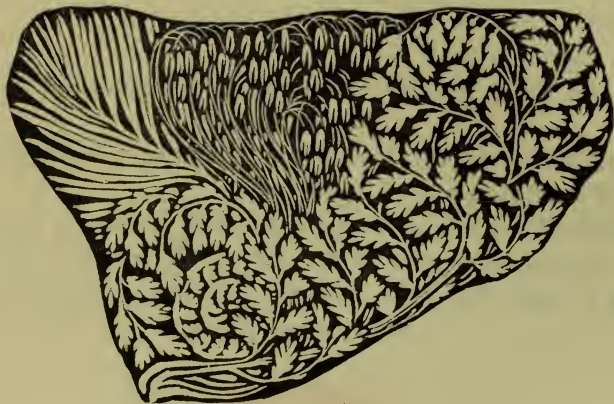
DANIELA stojí sama v setmělé ložnici; jde zamyšlena ke kočárku a jemně hladí peřinky; zahalí se do pláště a usedá na terasse; je temná, jen její hlava bíle a zlatě svítí.

MARYŇA rozžihá světlo v ložnici, okna se rozzářila, tiše vstupuje na terasu a usedá u nohou Daniely.

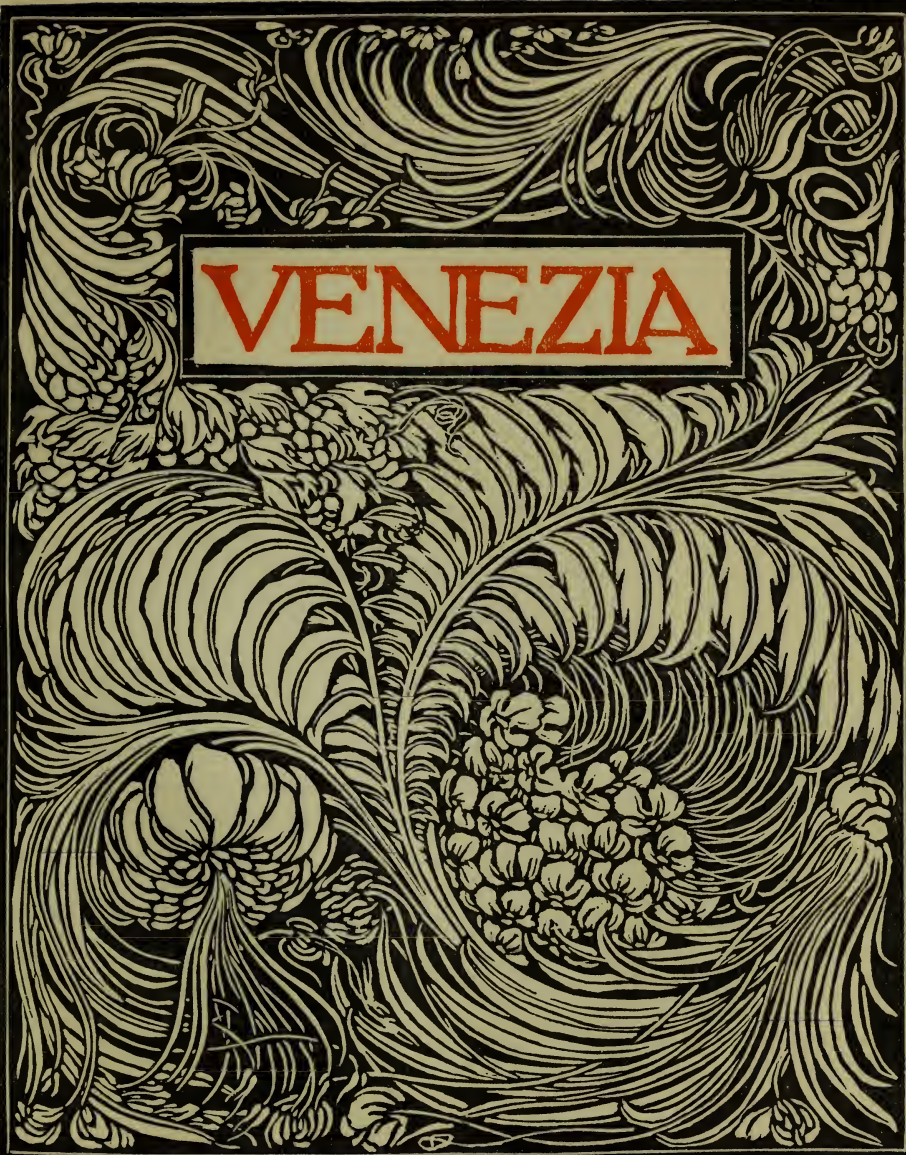
Je ticho večerního stmívání. Zlatý oblak soumraku letí nad jezerem.

DANIELA: Dnes, Maryňo, vyprávěj o pastýři Držmíškovi a stohlavém draku a tu o lesní ženě u křišťálové studánky, jež zpívá svému děťátku:

*Hajej, dadej! mé robátko
sluněčko zapadá
temná noc se blíží.*

A highly detailed decorative border in a black and white Art Nouveau style. It features flowing, stylized leaves, clusters of small flowers, and intricate line work that fills the entire page around the central text.

ENEZIA

ALBERTA

YLO ZÁŘÍJOVÉ JITRO S PRŮSVITnou, zelenavou oblohou, stříbrným sluncem a temně modrým mořem. Loď stanula před městem. Bílý mramor dožecího paláce na Piazzettě měl sen zářících lilí, rdících se v ranním slunci. ~ Sestupme, pravila tiše a její modré oči rozhlédly se ještě po palubě parníku, jako by chtěly říci: Zde spala jsem pod hvězdami volná a šťastná na moři; kdykoliv jsem se probudila, jemná, tichá něha naplňovala mé srdce, a měsíc skláněl se k mým očím, jako bys mne líbal, Petře. ~

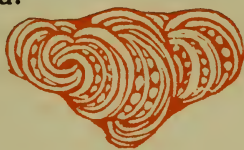
Rozechvěna dotkla se polní lenošky a sestoupila po spuštěných schůdkách lodi do gondoly. Usedla zružovělá v něžném obličejí dětské krásy a přivřela oči, jako by se bála, že jejich pohled prozradí její touhu.

Přisedl těsně k ní a řekl: Almo, Venezia ~

Opětovala tiše neotvírajíc oči: Venezia . . .

~ ~ ~

Bloudili spolu již dva měsíce od ostrovu k ostrovu. Zkřížovali moře mezi neznámými zeměmi, jako hledači nového snu štěstí, čistšího dechu života. Žili v osamělých zálivech ostrovů pod jemným tichem olivových korun, mlčeliví a nazí, odevzdáni slunci, zemi a moři. Řeč ztratila pro ně základního významu, říkali si svá přání, touhy a myšlenky zrakem, sněním, úsměvem a pohybem, a slova byla již jen melodií, potvrzením tušení, aneb popudem k hlubšímu proniknutí citu k instinktu. Když vstupovala do moře krásná jak měsíc na bezoblačné obloze, viděl v jejím úsměvu odraz jejího štěstí, v jemném dotyku prstů vln moře její lásku, ve zdvižených pažích, spínajících zlaté vlasy, její odevzdanost. A když vábila ho do moře a řekla: Petře ~ ~ jiskra jejího zraku a sklon těla předstihly slovo a zachytily v sobě všechnu její touhu.

ajal v hotelu dvě komnaty útulně zařízené v starobenátském slohu, se čtyřmi velkými okny na moře. Převlékli se rychle z těžkých cestovních oděvů. Alma vrátila se z koupelny v lehkém, letním šatě. Na hlavě měla panamský klobouček s převislou sněhobílou stuhou, dlouhou bílou sukni, obepínající její pas až do výše prsou, měla zavěšenu na japonských vyšívkách s dětskými hlavičkami a letícími čápy; byla to rozkošná směs indické modři, karmínu, běloby, zlata a černi, jemně oživující bělost jejího gásového živůtku.

Vyšli na Piazzu, volní a lehčí jako ptáci. Sluneční žár pronikal Petřův žlutý šat z lehoučkého hedvábí, rozpaloval tělo, takže každý krok byl rozkoší s pocitem čistoty ve vanoucím vzduchu.

Před byzantskými báněmi sv. Marka vlály prapory svátečního dne a barevná něha portálových mosaik zářila dětskou svěžestí.

Alma stiskla Petrovu ruku, a nakloněna k němu, řekla tiše:

Sedm dní a sedm nocí jsem tvojí. Budu krásná jak měsíčná noc, v níž, Petře, zabloudíš. Budu čistá jak slunečný den nad zemí, v němž utoneš. Rozsvětlím naše dny touhou, aby život mohl nejkrásněji rozkvést – proniknu celou tvoji bytost, abych ti mohla dátí svoji –. Sedmou noc tě vrátím světu, ale bůh nám buď milostiv –.

oulali se bez cíle městem. Zabloudili do nádvoří starých paláců, kde nebylo lidské duše, jen ticho a stín mrtvých staletí. Loggie byly opuštěny a jejich šero skrývalo tajemství života bytostí, jichž těla dávno splynula se zemí. Hluboké studny byly zavřeny rezavými příklopy. – Venezia, děl Petr, toť hořící vášeň lidské síly proti ledové síle osudu; ztracená harmonie slunce a země v lidském životě, rovnováha štěstí a odříkání. Stlumil hlas a řekl s něhou: opětuj mi ještě jednou svůj slib: budu krásná jak měsíčná noc, v níž zabloudíš – budu čistá jak slunečný den nad zemí –

Vzhledla k němu. Její modré oči rozzářily se jitřní krásou květů -

S posledním slovem prudce ho objala. Šíleli štěstím. V očích se jim setmělo. Neznámý tlak srážel je k zemi. Zapotáceli se závratí. Její vlasy se uvolnily. Cítil, že klesá a zadržel ji ve svém náručí. Byla nazpět odkloněna a její rty se chvěly. Stříbrný jas slunce pozvolna rozzařoval ticho nádvoří, rozsvětlil loggie. Sňal jí klobouk a její hlava vzplála nádherným leskem zlata.

Almo -!

Petře -!

Byla krásná jak zlatý keř v tisícere něze slunečních paprsků. Hladila jeho vlasy lehce se dotýkajíc čela. Sklonil se k ní a naslouchal jejímu srdci. Zdálo se mu, že slyší ranní zpěv nad kvetoucí zemí, že vidí jarní let oblaků, že vdechuje vůni květů. Zvedl ji do výše a nesl ji kamenným nádvořím jako kvetoucí zlatý strom.

Draceli se k molu se soumrakem; moře ztemnělo a ztrácelo se v dálce. Bílá světla obloukových lamp vzplála jako sta sluncí. Ruch cizinců, směs řečí a hlahol gondolierů zněly jak zmocněný život v tajemném zamýšlení města. Na bílých mramorech svítila stlumená vášeň. Na moři, nedaleko Santa Maria della Salute, hrála hudba a zněl zpěv. Vstoupili do gondoly a vypluli na moře. Vše zmizelo. Hudba a zpěv zmlkly. Obklopilo je temno. Rozechvěli se samotou, přitisknutí k sobě jak dva splynulé osudy.

Loď chvílemi točila se k zářícímu městu.

A opět temno.

Osud -? tázala se Alma.

Neodpověděl. A potom, jako by se ho zmocnila úzkost, stiskl její ruku, políbil ji a skryl ve svých dlaních, jako tajemství.

Loď se zakolébala a vlny na bocích tiše zašplounaly rytmus jejího slibu: Sedm dní a sedm nocí jsem tvoji.

~ ~ ~
Zvolna se točili opět k městu, opíjejíce se jeho světelnou září. Hudba zazněla z dálky. Barvy se jiskřily jak lomené paprsky v hranolu. Malá, rudá světla gondol tančila před molem. Nesmírné, hvězdné ticho klenulo se nad nimi.

Každého jitra čekala před hotelem štihlá, černá gondola s kyticí rubínových růží na přídi a se žlutým baldachýnem ze surového hedvábí nad dvěma sedátky. Signor Filippo Lucci, v širokém, černém klobouku, opásaný modrou šerpou, v jehož hrdém postoji, gestu a veslařském umění byl zbytek slávy benátského života, očekával zde rozkazu krásné, bílé paní. Pluli v ranním světelném tichu zelenými lagunami, kolem zamlklých paláců a patricijských domů k Akademii di Belle Arti.

Alma milovala bílou, zlatou a modrou Tizianovy *La Virgine, dettaglio del quadro la Presentazione al Tempio*, onu nevyslovitelnou čistotu sv. Panny, krácející k obětování, její krásu oddanosti s tajemstvím svatého snu. Byla její modlitbou, posvěcením touhy.

Snad bůh vtělil se opět do našeho života. Bylo by možno opět jej milovat hlubším pochopením? Oh, Petře, děla rozechvěně, bůh je nejkrásnější, kladné slovo života; jeho smysl a obsah, jež od počátku všechna náboženství chtěla vyslovit. Je to cíl všeho nejčistšího, co žije v člověku: ideál jeho snu.

Sedávala zde dlouho v těchto meditacích, a když Petr přistoupil k ní a dotkl se lehce její ruky, uklonila se a vyšli spolu pod modrou, širou oblohu.

ba nesli ve svých duších tajemství svého snu, jako zlatý hrozen. Byly dny, kdy cítili, že jeho sladkost tajemným zářením uniká z jejich bytostí a naplňuje vzduchový prostor kolem nich. Před starým kostelem obklopily je děti se vztaženými rukama malých dlaní. Byla jako bílý a zlatý sen mezi nimi, se zrůžovělými tvářemi a něhou linií svého obličeje. Pohlédla jejich černé vlasy a smavé tváře, podělila je drobnými penězi dlouho se dívajíc, jak s výskotem se rozběhly.

A potom děla:

Ty nevíš, že jsi můj Petr, můj malý černovlasý hošík.

Pohlédl na ni s úsměvem, pátraje za jejími slovy -

Rozběhla se na schody kostela, a když blížil se k ní, zasypala ho rubínovými listy svých růží.

Nepřibližuj se, nepřibližuj se, volala, jsi ošklivý a krásný, prchla bych ti, ale zlomilo by se mé srdce.

Řekl pokorně:

Jsem tvůj malý černovlasý hošík -

Zarděla se ohněm krve, jemné, malé ruce se jí chvěly a zřitelnice očí se jí rozšiřovaly, jako by chtěly skrýti svá tajemství v nitru země.

Když vstoupili znova do gondoly a přetínali lagunu k druhému břehu, přitulila se k němu s dětskou oddaností a hovořila jako ve snu:

Zdá se mi, že jsem tě již v dětství líbala, kdosi neznámý šel se mnou, snila jsem o něm svojí nejčistší nevinností. Bylo to tak krásné. Bloudili jsme spolu celým světem, stále dál a šířeji, všude byli dobří lidé, jako můj otec a moje matka. Celá země, slunce a daleká moře byly naším domovem. Ty nevíš, že jsi můj Petr, a já nevím, že jsem tvá Alma.

Její *nevím* mělo zvláštní kouzlo neurčitosti, jež tajila jistotu, o níž věděli, že lze se jí dotknout jen pohledem nebo touhou, jako květného pelu.

estého dne, když se probudila, děla Petrovi: S tebou zapomínám na celý svět. Bojím se však, že on nezapomíná na mne. Jsou dny, v nichž hluboké, nesmírné temno leží nade mnou. Záhadný stín minulosti žádá svou daň. Ah, Petře, proč nelze mu uniknouti? Čím bylo by lze se vykoupiti k onomu prvotnímu, nejčistšímu štěstí, jež musil cítit člověk, kráčeje neposkvřenou zemí bez pocitu viny? Hleděla naň zamyšleným zrakem. Objal ji lehce jako probuzený sen a odpověděl tiše:

Jsou dvě věci, jež mají moc spasiti člověka. Hluboké poznání bolesti a touha obraznosti.

Vzala jeho ruce do svých a naklonila se k němu. Rozhovořili se oním intimním kouzlem, jež v přítomné chvíli dává zapomenutí a radostný pocit osvobozené vůle.

Když vstoupili do jídelny, přinesl vrátný hotelu Petrovi dopis.

Byl psán Almě, těžkou rukou, tvrdými, širokými tahy.

- Váš otec každý den sestupuje do Vaší ložnice, netáže se po Vás, ale jeho oči Vás hledají. Sedává dlouho na zahradě. Na někoho čeká. Kdy se vrátíte, milostslečno?

Petr podal list Almě.

Přečtla jej a zbledla.

Nepromluvili ani slova a za chvíli vyšli z hotelu.

Alma neměla již matky, jen starého, chorého otce. Obývali barokní dvoupatrový dům s velkou zahradou na terassovitém podhradí starého města. Po jejím prvním útěku v červnové noci z rodného domu dal ji tajně stíhati, ale marně. Když do týdne se nevrátila a nedošlo zpráv o ní, rozkázal zavřítí vrata a nepustiti ji do domu. S posledním slovem rozkazu počal se chvěti na celém těle, jeho zrak vytřeštěně zíral před sebe, klesl do lenošky, zesinal a hlava mu bezvládně klesla na prsa. Byl raněn mrtvicí v pravé polovině těla. Služebníci odnesli ho na lože a zavolali lékaře. Několik týdnů ležel nehybně s upíatým zrakem ke stropu v dlouhých nekonečných

dnech. V domě bylo ticho, mluvilo se jen šepem a každý krok na dřevěných schodech bylo lze slyšet. Později, kdokoliv přistupoval k loži chorého, setkal se s jeho tázavým, truchlým zrakem: „Alma, Alma, Alma?“ – ale nikdo nesměl vysloviti tohoto jména. Její láska devatenácti let překvapila ho náhle, jako bouře v letním dni. Miloval ji horoucně i v dospělosti jako dítě. V jeho představě bylo to stále hravé, veselé, skotačivé dítě, a egoismus jeho lásky bránil se, zvláště po smrti matky Alminy, myšlence, že by ho měla opustit a milovat někoho jiného. Ke konci léta vynesli ho na zahradu. Byl sestárlý o dvacet let, rysy jeho obličeje se zkřivily, rozbrázděny záhyby a vráskami; pleť sežloutla. Když osaměl, pohlédl do oken Alminých pokojů a rozplakal se. – Příští den odvolal svůj rozkaz. – Jen ona sama smí přijít, nikdo jiný – řekl tiše a sesíleným hlasem opětoval: Nikdo jiný . . . Kdyby přišel s ní, vyžehnte ho . . . vymrskejte . . . Při posledních slovech zrudl ve tváři hněvem a téměř křičel. A potom opět tiše řekl: jen ona sama . . .

Alma vrátila se tehdy na podzim. Její krása byla bohatěji rozvita, naplněna štěstím a touhou života. Od jejího odjezdu z domu prchaly jí dny závratnou rychlostí. Ještě když zazvonila u vrat domu, nevěděla ničeho o stavu svého otce. Při vstupu překvapilo ji ticho a bázlivé pohledy služebnictva. Někteří hleděli na ni zkoumavými pohledy. Byla štíhlá, její krok byl lehký a vzdušný, jako před tím. Když spatřila svého otce, klesla u jeho nohou. Nepromluvil ani slova, jen těžce položil svou ruku na její hlavu a hleděl polomrtvým zrakem před sebe. Chvillemi zachvělo se jeho tělo náhlým škubnutím, v němž přemáhal svůj probouzející hněv, obávaje se, aby znovu neprchla. Jeho bolest okřivala, když viděl ji u svých nohou naplněnou opravdovou lítostí. A její lítost byla proto tak hluboká, že viděla, jak hrozná jest rovnováha života. Chtěla požádati otce o svolení k sňatku, a když naň upřeně pohlédla, ozval se v ní mocný soucit; sklonila hlavu a její oči plakaly největší bolestí, kterou doposud poznala. Potom vzpomněla na Petra. Viděla ho před sebou a její láska, její štěstí a všechny sny otvíraly před ní své brány. Stačilo jen vzchopit se a opustit tento dům, jeho zamlklé ticho a smutek života.

Pochopila s podivuhodnou bystrostí, že v této chvíli rozhoduje se její osud. Zbývaly tři cesty: obětovati se otci; nemluvit s ním nikdy o Petrovi; odejít ihned z domu. Byla příliš citlivá, aby v této chvíli byla schopna třetí cesty. Když prchla v červnové noci, byl otec zdrav a pln síly, a ona byla dítětem, jež toužilo po volném vzduchu. Byla si jista svou vůlí, že nevzdá se Petrovi, a byla by mu prchla, kdyby se jí byl dotkl hrubostí vášně. Prchla vlastně zkoumat „svého budoucího muže“, neboť vyrostla ve skeptickém století, jež nevěřilo přísahám, ani slibům, ani krásným slovům.

Její vychování k svobodné nezávislosti zdálo se jí k tomu opravňovati. Po otci zdělila pevný charakter a citovou prudkost, po matce jemně vytríbený smysl pro čistotu a kulturu zdraví. Petra poznala na universitě; studovala v prvním roce, on v posledním. Sedávali často vedle sebe, ale nemluvili spolu. Býval zamyšlený, přisedl, pozdravil a po hodině opět odcházel. Když Alma zvěděla jeho jméno, děla sama sobě: Petr -!? Líbily se jí jeho tmavé oči pronikavého pohledu, vzrostlá postava, vysoké čelo a zvlněné kaštanové vlasy. Pozorovala, že vždy přichází krátce před počátkem přednášky a přisedá buď vedle ní, neb v její blízkosti. Přišla sama jednou úmyslně pozdě; místo vedle něho bylo prázdné -. Pohlédl na ni a učinil zřejmý pohyb, aby měla více místa. Odpověděla pohledem očí: Ne, Petře! - A přec, když naň chvílemi hleděla, byla v jejím nitru první, nezodpověděná otázka: jaký je člověk? Chtěla ji míti zodpověděnu dříve, než s ním promluví první slovo. A on od toho dne, kdy nepřisedla k němu, se jí vyhýbal. - Pán je hrdý -, říkala si a smála se mu. Petr, Petr . . . milý Petr . . . A opět: *jaký je člověk???* Až jednoho dne ve vášnivé studentské hádce stiskla mu vroucně ruku a rychle odešla. Zmlkl a dlouho hleděl za ní -. Od toho dne byli přáteli; sedávali opět vedle sebe a po přednášce doprovázel ji domů. Zavedla ho do své zahrady, ukázala mu svoje nejkrásnější květy, svá tělocvičná náradí a velký, rozkvetlý trávník, po němž za jitra chodívala bosa. Očekávala dychtivě každé jeho slovo ve zkoumajícím napětí. Obešli trávník malým chodníkem a Petr hledě jí do očí, řekl tiše: lidské štěstí je jako krásná, rozkvetlá louka; lze po ní

jít jen bosýma nohama za čistého jitra, když rosa září a včely nad ní bzučí svou píseň sladkosti. ~ Bylo to poprvé a naposled, kdy byl v její zahradě. Na terasse v malém gloriettu setkali se s jejím otcem. Alma seznamujíc je řekla: můj otec . . . můj přítel Petr ~. Otec pohlédl naň nedůvěřivě, uklonil se a rozmrzen odešel. Večer požádal ji, aby cizí návštěvy nepřijímala ve svém domě. Za měsíc prchli spolu v oné červnové noci do Hollandska. Vrátila se čista, vědoma své nevině, a nyní klečela u nohou otce před první překážkou života, kterou nebylo lze zlomit, snad jen smírem překonat. Chtěla se již vzchopit a vše mu vysvětlit, když setkala se s jeho polomrtvým pohledem. V první chvíli jeho rty se pohybovaly, ale nevydávaly slov; jeho ruka klesla s její hlavy; čekala s napětím, co promluví, a doufala do poslední vteřiny, že jim oběma odpustí. Po dlouhé chvíli řekl: „Složil jsem na tvé jméno u banky . . . 5000 K. Částka v nutné potřebě bude obnovena. Zakazuji ti, abys na své rodné jméno činila dluhy, které by snad i později byly splatny . . .“ Jeho hlas se stupňoval a přecházel z otecké lásky k tvrdosti. Zdůrazňoval slova a zastavoval se u nich, těžce oddychuje. Jeho hrdost hněvivě se bránila myšlence, že by jeho jediná dcera mohla býti vydržována svým milencem. A potom, jako by se obával, že mu znova prchne, tišeji dodal: odejdi do svých pokojů ~.

~ ~ ~

Od té doby nepromluvili spolu jediného slova. V teplých dnech podzimu vynášeli ho sluhové na zahradu, naslouchal hře klavíru, která zněla z jejích oken, sledoval její krásný zjev s pýchou a bolestí, žil osamělý a malomluvný život a nenáviděl vše vnější jako zradu. Když Alma znovu prchla za Petrem, služebnictvo ze soucitu předčítalo mu podvržené listy příbuzných se sdělením, že Alma nalezá se u nich na návštěvě. Nepromluvil ani slova, a bylo těžko soudit, zdali věří těmto zprávám; ale každý den dával se dovést do jejích pokojů, zastavil se v nich zamyšleně a opět odcházel.

o obdržení listu bloudili městem jako v bolestném mraku. Každé místo vyvolávalo vzpomínky s pocity rozloučení. Vedli se za ruce, jako by chtěli dětskou odaností sesílit jistotu, že jsou doposud spolu. Vstoupili opět na osamělé nádvoří s loggiemi. Alma roztrhala list z domova a drobné útržky vhodila do kamenné studny. U východu se ještě obrátili a dlouho se dívali do osamělého ticha. V odlehlé čtvrti, před Santa Maria Gloriosa dei Frari, Alma stála dlouho zamyšlena.

Nevím, co je těžší, pravila. Vrátit se, aneb zůstat s tebou -. Snad zemru na zpáteční cestě -.

Řekl tiše, jako když kámen padá do hloubky moře:

Almo, Venezia -. A políbil ji na oči, z nichž vytryskly slzy.

~ ~ ~

Chodili bez cíle kolik hodin a hovořila mezi nimi jen bolest podblesky myšlenek.

U nádraží vstoupili do gondoly. Cizí gondolier oznamoval jim jména paláců na Canal Grande, jako nově přibylým cizincům.

Palazzo Vendramin-Calergi. Grimani. Palazzo Pésaro. Cà d'Oro.

~ ~ ~

Jeho slova zněla jim pohřebním smutkem v odpoledním tichu. Podjížděli krásný oblouk Ponte Rialta.

Alma náhle uchopila jeho ruku a políbila ji.

?

Na jeho tázavý pohled odpověděla stlumenými slovy:

Cítím, že bych s tebou mohla jít peklem a že bychom oba zůstali čisti.

Zmocnilo se jich horečné rozechvění.

Palazzo dei sette Savi. Manin. Loredan. Palazzo Farsetti. Pisani. Contarini.

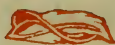
Řekl jsi mi jednou na zahradě: Štěstí je jako krásná, rozkvetlá louka; lze po ní jít jen bosýma nohama za čistého jitra, když rosa září a včely nad ní bzučí svou píseň sladkosti. Myslila jsem tehdy, že mne pouze pochopuješ. A nyní pochopuji já . . . A když obchá-

zeli jsme spolu můj rozkvetlý trávník úzkým chodníkem, naše ruce se lehce dotýkaly -. Ty nevíš -. Kdybys byl řekl: přijdu v noci tímto trávníkem k tobě, byla bych řekla: přijď -.

Přitiskli se k sobě v záchranném štěstí.

*Palazzo Foscari. Rezzonico. Francesco Sforza Cà del Duca.
Palazzo Giustiniani. Academia.*

Gondola přistála. Prošli řadou místností přímo do Tizianova sálu. Bílá. Zlatá. Modrá.

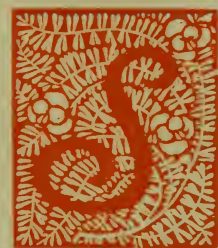
Před soumrakem vstoupili do malé osterie. Sedávali zde v hor-
kých odpoledních, skryti před zvědavými zraky v malém altánu,
zarostlém úponkovitými květy. Z přítmi zděné místnosti zněl zpěv
doprovázený kytarou, a s malé terassy rozevíral se pohled na moře.

Pili z jednoho poháru.

- Má bolest tvá bolest -

- Mé štěstí tvé štěstí -

Seděli mlčelivě vedle sebe, jen jejich ruce se chvěly, když stří-
davě nalévali sobě vína.

edmý den dopoledne odjeli na ostrovní strand. Alma
první vstoupila do moře a řekla: Petře . . . Vrhla se
za ní a plovali společně daleko od břehu. Její zlaté
vlasy zářily v slunci nad hladinou. V dálce sněžné
hřbety vln perlily se na temné modři. Kladli své tváře
do křišťálového lesku nedozírného moře. V blescích
paprsků a pohybu vln zelené tóny splývaly s růžo-
vými, sněžně bílé s temně modrými. Pozvolna nesl je proud opět
ke břehu.

Večer prošli ještě náměstím sv. Marka, kolem dožecího paláce.
Na Rivě a na San Giorgio Maggiore plála zelená pohádková světla.
Velká dopravní loď na moři byla již osvětlena. Vstoupili do gondoly

s Alminými zavazadly a pluli k ní. - Zazněly sirény a povely. Těžké řetězy zvedaly kotvy. Ještě chvíli hleděli nepohnutě na sebe. Alma stála u kapitánova můstku a potom zvolna, v pohybu lodi mizela jeho zraku.

Druhý den odjel Petr do Florencie. Před vánoci obdržel dopis: Čekám tě na úpatí našich hor; kde, již víš. Vím, že přijdeš, neboť jsi můj milý Petr - můj malý černovlasý hošík -. Tvoje Alma.

Ještě týž večer byl již na hranicích Gorice.

OHNĚ NA
HORÁCH

ODZIMNÍ VEČER NA VYSOKÝCH horách. Sežloutlé, širé louky jsou v tichu stlumeny snem a jemností mlh. Holá temena jsou temná v dalekých vlnách truchlým smutkem, jenž zná hloubku propastí a v roklicích skrývá věčný sníh. Nad vodopádem, divoce se řítícím do ohromné hloubky, jehož vody dole se již jen hadovitě lesknou úzkým pruhem, stojí tmavá silhouetta horského hotelu se čtyřhrannou vysokou věží. Nejvyšší bod, dílo lidské ruky. Zjevuje se jak osud v hlubokém temnu duše, záhadný

a temnější. Sedm řad oken neobydlených již komnat ve věži kolem do kola mrtvě se dívá do všech úhlů světa. Poslední, nejvyšší patro je osvětleno; komnaty cizinců: **JANA a JOHANNY**; září pod hvězdným soumrakem nočního modra. Prudký vítr, jenž činí chodci nebezpečnou cestu, hvízdá, tančí a bouří, mohutně zachvívá temnou silhouettou věže a divoce letí k jihu. Kídce poletuje sníh, mizí v roklicích, jen severní čela hor zadržují jeho bělost. – Je slyšeti táhlý skřipot vrat. **SPREVAN**, starý horal a hlídač, zvolna obchází hotelový dům.

Zastavuje se a naslouchá. Rozžatou svítilnu skrývá pod plášť.

Prudký vítr jej chvílemi sráží k zemi.

JAN nedaleko budovy volá signál: Ho-ja-hou! – – Hlas zaniká ve hvizdotu větru. Nikdo neodpovídá, jen hory stlumenou ozvěnou.

SPREVAN: To vy jste, pane –?

JAN: Ano.

SPREVAN: Neodcházejte daleko –. Je dnes těžký den. Na horách rodí se neštěstí.

JAN: Proč obcházíte?

SPREVAN: Skrývám oheň před ohněm. Před léty byl podobný večer dnešnímu. Vítr řádil jak blesk. V jeho sténání a hvizdotu stále jsem slyšel záhadný hlas, který mne volal do noci. Do rána jsme vyhořeli. Kdosi založil. Zachránili jsme jen vlastní životy a děti. Stáli jsme tu sami, na kolik hodin nebylo živé duše; zachraňovali

jsme, co bylo možno. Děti křičely strachem a úzkostí, utikaly a opět se vracely k spáleništi, aby se ohřály. Žena mi onemocněla a brzo zemřela. Neštěstí na horách je nejtěžší, můj pane, nikdy se nezapomene -. A po létech můj syn nedal na moji radu. Se sluncem sestupoval s hor do města, chtěl si přispíšit, ale k smrti. Byl podobný čas, jen měsíc svítil a mračna se přeháněla. Snad zbloudil, neb vítr jej srazil. Nalezli ho lidé až na jaře v havelské rokli. Můj syn! Nemohl bych vám dát lepšího vůdce po horách. Modlil jsem se marně tu noc -; jen vítr zas tak mluvil, jak dnes -. Přírodní síly jsou dobré i zlé, výstražné i ničící, znám už jejich hovor, proto obcházím -.

JAN: Tušíte opravdu neštěstí?

SPREVAN: Hvězdy se jiskří na nebi, pohledte -. Přijde v noci mráz. Ráno bude bílé sněhem. Naslouchejte větru -. Nevím víc, než co tuším. *Náhle chopí jeho ruku:* Slyšte!

JAN: Slyším sténání větru -

SPREVAN: Co vidíte?

JAN: Vidím širou klenbu jiskřících se hvězd -

SPREVAN: Na koho myslíte?

JAN: Na Johanna -

SPREVAN *pustí jeho ruku, tíše:* Myslíl jsem na ni též -

JAN: Odešla před západem slunce na louky. Volal jsem na ni před chvílí, než jste přišel. Neodpověděla. Chodívá tak často, bez sluchu, zasněna. Nechal jsem nahoře v komnatách rozžatá světla. Okna září. Miluje pohled z dalekých, setmělých luk na vysoká světla v podstřeší věže. Říká jí osvětlený osud. Nemůže zabloudit. Světla neshasnou ve větru. Nikdo jich neshasne, jen má ruka, tam vysoko, blíž jiskřících se hvězd, v sténání větru, až ona se vrátí -

SPREVAN: A jste jist, že se vrátí?

JAN: Světla září vysoko -

SPREVAN: Jste jist -? *uchopí opět jeho ruku:* Slyšte - -!

JAN: Naplnil jste mi duši úzkostí, Spreване. Ona se vrátí! *volá opětně signál:* Ho-ja-hou! - La-ho-ja-hou - -

Nikdo se neozývá, jen stěny hor.

SPREVAN: Zavolám Horeja, pane. Má dosud mládí v krvi, ač po-

hřbil ženu a první dítě s ní. Leze po horách jak veverka po vět-
vích; nalezne paní ~ -. *Volá: Horejo! Horejo! Pojď ~*

JAN: Půjdu sám. Dejte mi svítilnu.

HOREJO: Proč voláš?

SPREVAN: Jdi hledat paní. Zbloudila někde na loukách, dlouho
se nevrací. Zavolej své jméno a nepoděs ji!

JAN: Sám ji naleznu. Dejte mi světlo ~

SPREVAN: Buď dobrá vám tato hodina, pane. Pozor na světlo a
krok! Počkáme na vás; kdyby paní se zatím vrátila sama, Horejo
hvízdne na vás, že ho uslyšíte na míli.

JAN *se vzdaluje, jeho světlo bloudí po loukách, mizí a opět se zje-
vuje. Chvillemi zní jeho signál: Ho-ja-hou! ~ La-ho-ja-hou ~ ~*

HOREJO: Paní se nevrátila? Nevím, jak se jmenuje. Dal jsem jí sám
jméno: Letní noc. Je podzim. Poletuje sníh ~. Nevrátí se? Nevrátí?

SPREVAN: Proč jsi jí dal to jméno?

HOREJO *tiše jak tajemství:* Je krásná ~. Viděl jsem ji první noc
po večeru, když přišla k němu na hory. Řekli, že přišla z daleké
země, věřil jsem tomu večer, ale v noci již jsem nevěřil, spatřiv
ji tak jako nikdo, mimo něho. Vídával jsem ho dole u jezera, jak
dlouho se díval na rozvlněnou vodu, na její světla, blýskající a
zářící jak zázrak barev, který mívá jen rosa. Byl jako mrtvý, je-
dině v jeho očích byl život, zvolna se ztrácející, jako by jím volal
a vykupoval život někoho jiného. Pojala mne hrůza, cítil jsem, že
děje se něco hrozného, jako boj kletby, života a štěstí. Slunce za-
kryl mrak, světla zmizela a jezero ztemnělo, jak noc. Viděl jsem
jak se zachvěl a zapotácel. Chtěl jsem se k němu vrhnout; ~ síla
mne opustila. Klesl jsem na kolena a volal: Jezero je hluboké jak
hora, jeho vody ledové jak sníh. Utonete! ~ Neslyšel. Vzhlédl k o-
bloze a náhle zabouřil vítr, osvobodil slunce, jezerní světla se opět
rozehrála, zázračněji než dříve.

SPREVAN: Slyš, Horejo!

HOREJO: Naslouchám ~. Vítr mluví.

SPREVAN: Kroků neslyšíš? Nevrací se?

HOREJO: Neslyším. Jen na východě, nad Orebou padá hvězda ~

SPREVAN: Mračna od moře se blíží. Budou bílé závěje do rána.

HOREJO: Letní noc, krásnou paní, máme na horách. Necht' přijdou závěje, ona zůstane! - Tenkrát, u jezera, snad nejvroucněji jsem se modlil ve svém hříšném životě. Když odcházel, plazil jsem se k němu, před jeho krok. Bylo v něm vítězství, oči měl přivřeny, jako by v nich zadržel štěstí, krásu, život i smrt. Pán osudu -. Miloval jsem ho od té doby, jeho sílu a moc. Tři dny měl jsem duši čistou a svěží, jak červnový den na horách. Třetí večer přišla paní. Dal rozsvětlit všechna okna, v dálkách plály ohně, posvátné ohně na horách, jí v obět. Modrá obloha zružověla, hvězdy ji-
skřily se štěstím, nebylo, Sprewane, nikdy krásnější noci -

SPREVAN: A v té noci přišel hřích do tvé duše?

HOREJO: Kdybys byl viděl jako já - -. Často zavírám oči v zou-
fání, proklínám je oba, a zas se modlím, prosím za odpuštění. Noc
mne vábí na hory, bloudím bez smyslu, jen ji vidím stále před
sebou, jak v první noci, když přišla. Není odpuštění. Hlídám dům
lépe než ty, slyším každý zvuk; kdyby sestupovala dolů, slyšel bych
ji, třeba by šla, jak letí pták. Nemám klidu.

SPREVAN: I dnes?

HOREJO: Stále.

SPREVAN: Viš, kam odešla?

HOREJO: Vím.

SPREVAN: Jsi hrůzný jak dnešní noc, Horejo! Oči ti svítí -

HOREJO: - viděly; nemohou zapomenout. - Tu první noc oba vy-
šli na louky, ohně shasínaly, měsíc stříbřil temena hor, jen okna
věže stále rudě zářila. Vidím vše doposud, jako bych byl zaklet
od té chvíle. Šli asi půl hodiny, plížil jsem se za nimi jak vítr.
Slyšel jsem každé slovo, ale nerozuměl řeči. U Rejavy se zastavili,
on cosi promluvil, lehl jsem do trávy, ó, moje oči! Náhle halena
s ní spadla, dech zůstal mi v prsou a srdce bilo k rozpuku bázní
a rozkoší, Sprewane! - Byla krásnější než probuzené jítro, když
vedeš na pastvu. Mluvila jak zvonky v zamlžených pastvinách,
usmívala se jak slunce, oči jí zářily, měsíc dal jejímu tělu lesk jak
perlám. Byla růžová a bílá, stín na ni padl jak mlha, a opět zá-

řila leskem perleti a stříbra. Zlaté vlasy rozpíala, rozzářila se jak pochodeň pod hvězdami, tančila divoce a dlouho, až strhnul ji on k sobě -. Hlava mi hořela jak v plamenech, hryzl jsem trávu a zem, poznal jsem, že nebe je ničím, jen bájí, proti životu -

SPREVAN: Mlč, mlč už, Horejo!

HOREJO: Oheň mám v krvi; a v duši, nevidím-li ji, podmračnou noc -. *Zlomeným, přidušeným hlasem:* Neštěstí jde se mnou -

SPREVAN: Ráno sejdeš s hor. Zapomeneš -

HOREJO: Sejdu jen s ní - nebo srazím vaz, jak tvůj syn!

SPREVAN: Horejo! Zadíval jsi se příliš v slunce. Vzalo ti skutečnost.

HOREJO: Ona se vrátí -. Žůstane na horách. Letní noc -

SPREVAN: Nepřijde-li dnes, nepřijde už nikdy -. Hvězdy jsou již skryty pod mraky. Sníh padá hustěji.

HOREJO: Naleznu ji -

SPREVAN: Jsi tím jist?

HOREJO *temně:* Jsem.

SPREVAN: Vezmi světlo -

HOREJO: Moje oči jdou bez světla - *odchází.*

SPREVAN *zahřmí:* Štůj!

HOREJO: Čeho ještě žádáš?

SPREVAN: Přisahej, že se jí nedotkneš žádostí -

HOREJO *za chvíli:* Přisahám -- *zmizí v temnu.*

JANŮV SIGNÁL *zni z dálky:* Ho-ja-hou! - La-ho-ja-hou - -

Hory jej teskně opětuji.

SPREVAN: Slyš ještě! Horejo! Nalezneš-li paní, dej znamení -. Čekám vás všechny s úzkostí -.

Zvuky ozvěn se tříští, zmlkají v dálkách. Vitr ztichl. Země je bílá pod šerou, neviditelnou oblohou, jen okna ve výšce věže dosud září, stlumená mlhou.

SPREVAN *opětně obchází dům. Neslyšné kroky ve sněhu. Je ticho, truchlé a úzkostné, jak v poslední hodině osudu.*

JANŮV SIGNÁL *náhle zazní prodlouženými, stlumenými tóny, jak sténání stromů v bouři; a opět ticho -*

SPREVAN stojí před domem, ztracen v hluboké tmě; naslouchá, zdali někdo se neblíží -; slyší jen úzkostný tlukot vlastního srdce. V představách vynořují se mu hory osvobozené z tmy, vidí bloudícího Jana na zasněžených loukách, slyší jeho volání, marné, sesilující hrůzu vlastního nitra. A opět vidí Horeja, jak plíží se jako kočka nad propastí; sklouzá a zadržuje se o mrazivé balvany - a náhle padá dolů s výkřikem a kletbou. Johanna odváží se s hor k jezeru, zabloudila, nevidí osvětlené věže; šílena volá, závěje ji pokrývají, tiše jak smrt. Vidi ji, jak přišla první večer na hory; posvátné ohně hoří, okna věže všechna září, obloha je růžová a měsíc svítí - -. Horejo plíží se za Janem a Johannou, louky jsou postříbřeny, jen ojedinelá klet klade stín jak temné tajemství; země teple oddychuje, hvězdy se jiskří -. Ne, nechce vidět, děsí jej osud Horejův. Její krása - - opět - - ne, ne, - - a Horejo mluví jak věčné hoře, jak smrtelný žár, jak truchlá marnost: Byla krásnější, než probuzené jitro, když vedeš na pastvu - - mluvila jak zvonky v zamlžených pastvinách - - zlaté vlasy rozpíjala, zářila jak pochodeň pod hvězdami - - tančila divoce a dlouho - -. Srazím vaz jak tvůj syn! - - Horejo! Horejo! Vrchol štěstí přichází, aby oplodnil neštěstí? Je podzim -; padá sníh -. Opět obchází, zachvívá se chladem -

HOREJO náhle z dálky dává vítězné znamení pronikavým, děsivým hvízdnutím. Hory se ožívají, jako by zářící radost letěla mlhami a tančila v padajícím sněhu.

SPREVAN: Nalezl ji! Letní noc -; probuzené jitro -

JAN z dálky odpovídá: Ho-ja-hou! La-ho-ja-hou - -!

Radost zní bílou plání.

SPREVAN jde vstříc Horejovi; volá: Pozor dej! Zvolna - Sněžné ticho bez Horejovy odpovědi; jde dále a opět volá. Obavy jej naplňují, jde znova vstříc v napětí a nedočkání; opět volá: Pozor dej - - zvolna - - ač by si přál, aby Horejo letěl.

JAN se vrací z luk, jeho světlo se kmitá a ztrácí, znova se objevuje blíž, jak v útěku. Vysoká světla ve věži jej vedou, slyší již z dálky hlas Horejův a Sprevanův. Je první u domu, rozechvěn hrůzou.

SPREVAN *se vrací, jde vstříc Janovi a volá:* Nalezena, můj pane!

JAN *spěchá po zvuku proti němu:* Kde je?

SPREVAN: Spí v náruči Horejově. Budte již bez obav.

JAN: Kdo ji našel?

SPREVAN: Horejo - Snad obávala se nebezpečí větru a znavena usnula v chatě u vodopádu.

JAN *volá:* Horejo! Horejo! Rekovný Horejo!

HOREJO *zvolna se blíží a radostně volá:* Zůstane paní na horách -

SPREVAN: Je šťasten, že paní zachránil.

JAN: Je možno jeho čin odměnit?

SPREVAN: Dobrý člověk sám sebe odměňuje. Horejo je šťasten, že paní je zachráněna a zůstane na horách.

HOREJO *volá již v blízkosti:* Jste to vy - - pane?

JAN *jde mu vstříc:* Ano, Horejo!

HOREJO: Dnes - - měla by zářit - - všechna okna - - ve věži.

JAN: Je živa, Horejo?

HOREJO: Neprobudil jsem ji dotykem, jak sen. Dosud spí. Slyším její srdce - -. Je lehčí než orlí péro - *tiše:* Můj dík.

JAN: Vy sám děkujete? Milý, dobrý Horejo!

HOREJO *záhadně ve vzpomínkách:* Paní na horách - v mém náruči -

JAN *lehce se jí dotýká a tiše ji probouzí:* Johanno - - moje - -
Přejímá ji do svého náručí.

HOREJO *rozechvěn, ztrnule se dívá.*

JOHANNA *se probouzí, otvírá oči, nerozeznává ve tmě, jen rukou hledá Janovu tvář:* Můj - - Jene - -

JAN: Horejo tě našel.

JOHANNA: Snila jsem o krásném městě. Vítr byl zlý. Snila jsem dlouho - - až najednou přišla jsem s tebou do velkého, krásného města - -. Jsme dosud na horách? - *sestoupí na zem, rozhlíží se -*

HOREJO *s tichou bolestí:* Dosud, paní -

JAN: Hleď, zářící okna! V zlatých mlhách poletuje sníh -!

HOREJO: Chtěl bych rozsvětlit všechna okna, paní, jak první večer, když jste přišla. Chtěl bych rozžehnout ohně v dálkách, bílá země by se rozhořela démantovým ohněm, milovala byste opět hory -

JOHANNA: Bojím se zimy, Jene - *náhle: Horejo, můj zachránče -
Obrací se k němu, tiskne mu ruku a chce odejít.*

JAN: Ponesu tě, Johanno - - přitisknu tě k sobě - jak oheň tě ochrá-
ním před zimou - *uchopí ji do náruči a odnáší bílou plání k domu.
Je sněžné ticho pod temnou oblohou.*

HOREJO *ztrnule stojí a zírá před sebe.*

SPREVAN: Pojď -. Jsi znaven.

HOREJO: Slyšel jsi?

SPREVAN: Nesmíš žádat víc, než co ti náleží -

HOREJO: Nic víc -?

SPREVAN: Nic víc -. Je málo vrátit někomu život?

HOREJO: Jen život -; asi málo -

JAN *u domu volá:* Dobrou noc!

JOHANNA: Dobrou noc, Horejo!

SPREVAN: Slyšíš?

HOREJO: Dobrou noc, paní -

SPREVAN *tiše jak ozvěna:* Dobrou noc - -

HOREJO: Jdi spat. Ohlídám dům za tebe.

SPREVAN: Dnes nebudeš bloudit. Jsou bílé hroby na horách. Kdyby
přišlo neštěstí, dej znamení.

HOREJO: Dám. Jdi spat.

JAN *stoupá s Johannou ke svým komnatám.*

HOREJO *dole obchází jak neviditelný stín; plouží se sněhem a vzda-
luje se od domu, aby spatřil světla ve věži.*

JOHANNA *vstupuje znavena; těkavě se rozhlíží; odkládá plášť,
její modrý šat probudí radost v tichu komnaty; přistupuje ke krbu
a její hlava náhle vzplane odleskem záře z ohně; dlouze vdechuje
teplu; po chvíli tiše přistupuje k Janovi: Proč hledíš, Jene, tak
chladně, jak sněžná noc za okny? Trpíš, že jsi mne dlouho hledal?*

JAN: Poprvé jsi se sama nevrátila -

JOHANNA: Chtěla bych, abys ty jednou odešel a nevracel se,
chtěla bych cítit, že jsi mezi životem a smrtí, chtěla bych tě hledat,
jak dnes ty mne.

JAN: Proto jsi se nevrátila - -?

JOHANNA: Nebylo úmyslu v mém jednání; vše pocítila jsem až nyní.

JAN: Johanno -

JOHANNA: Sevři mne celou jak oheň - -

JAN: Moje milá -

HOREJO *dole potácivě vrací se k domu, vítr a sníh mrazivě oslepují mu oči; těžce oddychuje, ruce se mu chvějí žádostí činu; tiskne se k stěně domu, naslouchá nočnímu tichu a hvízdání větru. Náhle jeho chvějící se ruce rozžehnou věchet slámy, jako by chtěl zapáliti dům;- divoký smích přeletí jeho rty; nohama rychle, s úzkostí a vztekem zašlapává oheň do sněhu; opět divoce se rozesměje a volá: Nesejde paní s hor - - i kdyby ji měly pohřbít závěje - -*

SPREVAN *objeví se v osvětlených vratech domu: Jsi to ty, Horejo?*

HOREJO: Jsem -

SPREVAN: Slyš!

OZVĚNA: Nesejde paní s hor - - i kdyby ji měly pohřbít závěje - -

HOREJO: Hory mluví, zpívá jim vítr půlnoci.

SPREVAN: Buď pozorný! Neštěstí je s námi.

HOREJO *tiše: Je krásná jak zimní měsíc, když stoupá na hory a uhasíná zlatý oheň večera.*

SPREVAN: Vidiš ji posud?

HOREJO: Stále ji vidím -,

SPREVAN: Mysli na svou mrtvou ženu, mysli na věrnost, Horejo -

HOREJO: Je krásná jak zlatá pochodeň nad bělostí hor -

SPREVAN: Zlý ďas je v tobě. Mysli na své mrtvé dítě, zachrániš se!

HOREJO: Nemluv víc - Nech mne o samotě.

SPREVAN *zmizí; hluk zavírajících se vrat; opět hluboká tma -*

HOREJO *nepohnutě stojí, přitisknut ke stěně domu; myslí na Sprevanovo tušení neštěstí; zlý, divoký smích přeletí opět jeho rty, děsí jej ticho a klid, jako by tajily hrůzu a smrt. Znova volá: Nesejde paní s hor - - i kdyby ji měly pohřbít závěje - - Hory odpovídají dlouhými ozvěnami, jak temné hlasy kletby.*

JOHANNA *probouzí se v Janově náruči: Slyš!*

JAN: Hluk hlasů ozývá se z dola - chce otevřítí okno -

JOHANNA: Nech zavřeno, prosím - Děsivá noc -

JAN: Přijde modré ráno se zlatým sluncem. Rozjasní tě bělost hor.

JOHANNA: A opět děsivá noc.

JAN: Nedůvěřuješ?

JOHANNA: Děsí mne bílá, nekonečná barva sněhu -

JAN: Děsí tě dnešní noc -

JOHANNA: Je jako věčnost bez života -

JAN: Tají život -

JOHANNA: Je nevinna, aby byla zrazena, je bílá, aby zčernala -

JAN: Miluj její bělost. Pojď, dej mi svou zlatou hlavu do rukou.

Osvěží tě noční spánek. Všechna hrůza má moc pouze nad naší slabostí. Buď dnes odevzdaná, Johanno. V životě je víc hrůznějšího, než zčernání nevinné bělosti. Jsou zrádné dny, neboť odnášejí všechno tvé štěstí, je zrádná všechna jistota mimo nás svou mrtvostí a určitostí bez půvabu a bez kouzla, je zrádná skutečnost, neboť všechno v ní vadne a hnije, je zrádné naše vlastní vědomí, neboť dává nám cítit jistotu a určitost, přenášejíc jejich mrtvost do našich sil. Proto jsem tě odvedl do cizí země daleko a vysoko, abys žila volná, ranní touhou svého srdce, nad níž je jen slunce s křídly oblaků v tichu hor. Kdo porušil naše tajemství? Kdo viděl tvůj měsíčný tanec?? Všude zrak bídy a stáří? Nemožno žít novým osudem touhy? Novým zákonem života? Zde nikdo nerozumí naší řeči - -. Kdo porušil naše tajemství?

JOHANNA: Shasni všechna světla, Jene - - unikneme štěstí i smrti -
Shasíná sama světla.

JAN *jde za ní a rozsvětluje znova.*

JOHANNA: Proč rozsvětluješ?

JAN: Bázeň je s tebou. Až zmizí, shasni světla. -

JOHANNA: Bázeň je se mnou - *tišeji*: Bázeň je se mnou. Jene?!

Jde tiše komnatou a pochopujíc jeho slova, rozradostněna, shasíná znova všechna světla.

JOHANNA *v náhlé tmě:* Naleznu tě? Kdo porušil naše tajemství? Kdo viděl můj tanec v první noci? Dnes nespátří nikdo! -- *Pozvedá v touze paže a rozprádá zlato svých vlasů:* Zatančím jak vichřice -- nikdo nespátří. Zazářím jak zlatý blesk -- nikdo nespátří. Můj Jene, vidím tvé oči -- naleznu tě opět --

JAN *sevře ji v náruči a odnáší ji jak světlo:* Skryju tě jak sen -- nikdo nespátří.

JOHANNA: Hladím tvé vlasy -- jsou černé jak cypřiše jižních nocí -

JAN: Jsi světlá a tajemná, jak rodící se den -

JOHANNA: Slyš!

JAN: Vichřice zpívá -

JOHANNA: Slyš znova!

HOREJO *dole volá:* Nesejde paní s hor -

JAN: Kdosi dole volá.

JOHANNA: Cítím tvé teplo -- slyším tvé srdce -- můj sen -- *usíná.*

OZVĚNY *zní dlouze:* Nesejde paní s hor -- Nesejde paní s hor --

JOHANNA *ve snu:* Krásné město --

JAN: Kdo viděl tvůj měsíčný tanec?

JOHANNA *ve snu:* Dobrou noc, Horejo!

JAN *poděšen:* Ho-re-jo?

JOHANNA: Dobrou noc - *zlatá záře zvolna stoupá z dola, prostupuje tmou sněžné pláně, komnaty jsou náhle stlumeně osvětleny.*

JAN *vyskočí s lože, otvírá okno. Horejův smích, divoký a zlý zazní v praskotu ohně a vichřici.*

SPREVAN *zděšeně volá:* Hoří dům! -- Horejo!

JAN *vzkřikne:* Jsme v plamenech -- Johanno!

HOREJO *s divokým smíchem:* Nesejde paní s hor -

SPREVAN: Kletba ti! Horejo! Je nevinna jak dítě -

JAN: Johanno -- moje -- jsme zrazeni - *rychle ji uchopí a spěchá ke dveřím; hustý dým k nim proniká; Johanna omámena se zapotácí. Buď silna jako dříve - vstupuje s ní rychle na schody, letí dolů obrovskou silou, bez dechu --*

HOREJO: Zahynu s ní -- v její blízkosti -- všichni zůstaneme --
Vrhne se do hořícího domu -

SPREVAN: Kletba ti za její život, Horejo! - - Kletba ti za její krásu.
*Plameny vyšlehuji okny, stoupají vzhůru k věži, jež se rozhořívá
jak pochodeň; víchřice zpívá, silí plameny, rudá záře v dýmu
stoupá k obloze; žár proniká černou zemí kolem domu a dál, ši-
rokým pruhem krvavě září bílý sníh.*

JAN popálen, zčernalý, máje poloomdlelou Johannu v náručí, di-
voce vyběhne z hořícího domu.

SPREVAN vzkřikne zděšením, jako by spatřil přelud: Můj pane -

JAN: Johanno - - moje - - Jsme blíž tvému snu o krásném městě - -

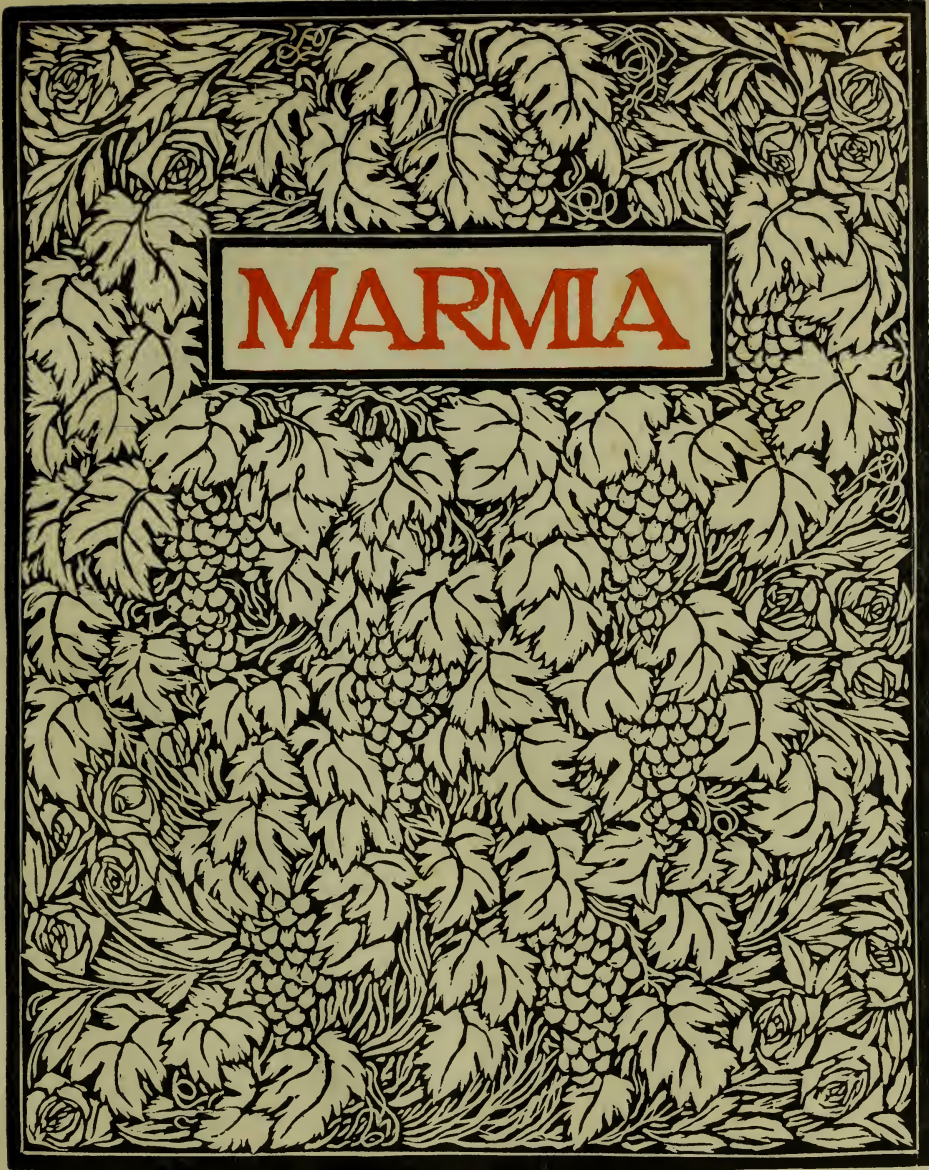
JOHANNA mlčelivě a smutně se rozhlíží sněžnou plání a opět se
dívá k hořícímu domu.

SPREVAN tiše k nim se blíží; náhlý vzlykot velké bolesti vydere
se mu ze rtů; třesoucima se rukama přikrývá svým tmavým
pláštěm Johannu.

*Hory vynořují se z temna, jemně ozářeny jak v červácích. Věž
hořícího domu náhle se propadá s lomozem, miliardy jisker divoce
vzletí, mizí s větrem v hustém dýmu a blescích plamenů - -*

MARMIA

ARMIO MOJE, SEDÍM U TVÉHO KOČárku v starém, osamělém parku. Je sluneční ticho pod modrou oblohou, den je stříbrem prozářený jako krásná letní vzpomínka. Žluté a karmínové listy padají se stromů, mrtvě leží ve vadnoucích travách, šelestí na hnědé cestě. Ale šedé podzimní mlhy ještě prchají před vítězným sluncem. Marmio moje, prosívám denně láskyplné slunce, svěží vítr a krásná oblaka o zářící den, tuším tvou rozkoš, když ssaješ svěžest vzduchu nebo koupáš své tělíčko v jeho

bohatství. V tvém nynějším domově u cizích lidí je tak pochmurno, dusno. Když ráno se probudím, prvně vzpomínám na tebe, oknem se dívám, zdali je slunný den a spěchám k tobě; ústečka sešpulíš, jazyček vystrčíš a ručinky s tenkými prstíky blaženě protahuješ - tvoje oči tak moudře se dívají -

Jsme sami zde spolu, tvoje maminka je daleko na západě, dává první základy vědění jiným dětem a svému nemůže, nesmí dát potravu. Tak často je hrozně smutno bez tvojí maminky, hrozně truchlo, že ti nemohu vše dát, čeho potřebuješ. Život a vůle osudu nás tři rozdělily, každý sám, ač náležíme sobě tak hluboce, jako skryté kořeny jednoho stromu. Jsme rozděleni, abychom tím více po sobě toužili? Abychom prožili nový útvar života bolestnou touhou?

Marmio, Marmio, netušíš, jen tiše a sladce spíš jako luční květina před jitem, bohatství slz tvojí maminky před jejím usínáním a po probuzení padá do jitra tvého života -. Bude tvůj život krásnější?

Dnes uplynulo sedm týdnů od tvého narození, tak krátká doba, a přec zdá se být daleko uprchlá do minulosti. Několik týdnů jsme již jen sami - - a tvoje maminka denně posílá dlouhé listy horečných a toužných zpovědí své krásné, velké duše, je probodána bolestí jak ložem trní. A není vysvobození, jen slzy a pokora, pokora a slzy.

Marmio, Marmio - -

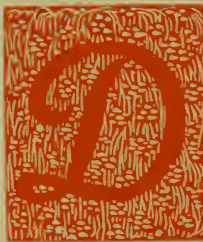

slunce dnes opět radostně svítí jak vyplněná prosba, otepluje chladný vzduch, mlhy tak dlouho temnily obzor. Ale opět vítězné slunce, slunce. Marmio, když jsi se narodila, byli jsme v cizí zemi, pod mlčelivou vznešeností hor. Byl letní, jasný den, vynesl jsem tě na zahradu a ukázal slunci, oblakům a stromům, to byl tvůj křest, posvěcení dobrotivé země, svědkové krásy. Nebudu-li živ a vyrostěš-li beze mne, nevěř ničemu jinému. Jen slunci, oblakům a zemi. Lidé říkali: Marmia -- jak divné jméno. A když tvá maminka místo požehnání dala ti jen políbení svých krásných rtů a láskyplný pohled očí -- řekli: Nevěrci. Marmio, Marmio, věř jen slunci, oblakům a zemi, nikdy neklamou, rozšťastní tvoje srdce čistotou, láskou a krásou. Jsou plny tohoto nejvyššího bohatství. A vlastně není jiného bohatství.

Jezdím s tvým kočárkem, díváš se na stromy, vdechuješ svěží, zářící vzduch. Kolemjdoucí lidé mají na rtech smích. Čím je mi jejich smích -- a čím je mi tušení tvé rozkoše, tvůj klidný, moudrý pohled, nebo pokojný, zdravý spánek --. Lidé, lidé --! Jistě myslí: zahálí, škoda času pro dítě, doma by mu také bylo dobře. A já večerem nahrazuji tvůj slunný den, jsem šťasten, mohu-li něco pro tebe učinit, nemám jiné větší prosby, než aby zítra tobě radostně svítilo slunce.

Dáváme ti jednou denně místo mléka několik lžiček šťávy z jemně rozvařených jablek, nebo borůvek, brusin a vinných hroznů. Věčně starostliví lidé mají obavy, s úzkostí mi domlouvají: onemocní. A jsi zdráva, máš tvářinky červené, spíš mnohem pokojněji po požití sladkých plodů svého prvního léta. Znáš přesnou hodinu této sladkosti a výživného bohatství, probudíš se jako vědoucí člověk, ústečka roztomile sešpulíš, zapískneš jak myška, očima a jazyčkem prosíš --. Nelze ti ničeho odepřiti.

Pročítám lékařské knihy, rady a pokyny, studuji chemické rozbor
potravin, vybírám, třídím a spojuji, nikdy nečetl jsem tato pojednání
s takovým zájmem jako nyní a jsem jim tolik vděčen -

Ty jsi zdráva, Marmio, nejkrásnější dík. Jsem pln radosti, že bych
ji chtěl každému rozdati.

voje maminka píše: Zdává se mi, že už to nebudeme
ani my, až se opět sejdem; nechci mít trochu rozu-
mu, ani vděčnosti necítím k lidem, kteří o mé krásné
děťátko pečují, ani trochu vděčnosti, jen nesmírnou
závist všeho, co oni mu mohou učinit, závidím jim
hrozně každý nejmenší styk s ním, a kdybych jen tro-
chu mohla, vzala bych jim je hned, aby se už víc na
roztomiláčka nemohli ani podívat, ani sáhnout -. Co v tom bylo ště-
stí, když k nám přitulilo hlavičku a pusíčku - když udiveně hledělo
na vše modrýma očkama, a potom tak tiše a spokojeně usnulo, naše
miloučké a snad jediné děťátko -

Každé slovo probodává srdce jak jehly, a dvě krásné oči, zapá-
lené žářem pláče dívají se z dopisu.

A přijde opět večer, hlava těžce klesá, oči bolí a tělo se chvěje
sesláblostí, bídou.

Proč ti to vše znamenám, Marmio?

Jsou krásné propasti na horách, hluboké a nebezpečné, s modra-
vým, temným dnem smrti. Velebné linie horských temen a štítů rýsují
se kolem nich, všude ticho hlubokého života a nade vším slunný,
modravý den nekonečnosti.

Chvilé zoufání a šílené odvahy -. Stoupat výš nebo vrhnout se dolů?

Železnou kázeň vůle! Netrpět závratí! A přec nohy se chvějí -. Mar-
mio, Marmio, půjdeme výš?

ak daleká je doba několika týdnů, kdy jsme žili všichni společně, Marmio! Spala jsi na svěžím trávníku pod vonným keřem, luční květy snily čistý sen života v stříbrě slunce, pták přeletěl, a velké, žltorůžové plody jabloní dívaly se do tvých očí s bohatých, k zemi zatížených větví. Byla jsi opilá rozkoší horského vzduchu, k neprobuzení. Před tvým narozením tvoje maminka radostně a bez únavy stoupala po horách, sedávala u pramenů řek, jichž jména jsou tak krásná, vyplynulá z křišťálové, dávné zbožnosti pohanských věků. Tušila moudrost jejich čistoty, jež je šťastna svou živou oddaností? Onu sladkou moudrost, jež dává všechnu ryzost ze své podstaty a ničeho nežádá??

Chodila od pramene k pramenu, rozvodím dalekých moří, svými rty přijímala jejich nejčistší dar, proměnu krásných oblaků, rozkoš růžových jiter, sílu a svěžest horských bouří, jako by tě zasvěcovala v jejich vznešený život.

Tolik národů, stromů a květin přijímá bohatství těchto zpívajících pramenů - dělá tiše. A jako by měřila jejich dalekou dráhu zeměmi k moři, stála půl ve snu jako velká, krásná květina nad křišťálovým, prchajícím pramenem.

Stromy se rozšuměly a pramen se zatřpytil barvami jako by nad ním poletovali barevní motýli. Sklonila se k němu se slovy díku.

Jak krásný osud! Proběhnout zeměmi, rozdat v oddané lásce všechno svoje bohatství a vracet se od moře v podobě krásného oblaku - pravila, noříc ruku do jeho křišťálové čistoty.

Její oči byly ponořeny hluboko ve vlastní nitro jako ke dnu moře. V té chvíli jistě myslila na tebe, na tvůj osud.

A potom mlčelivě sestupovala v údolí.

Bylo soumravné ticho, ticho na horách.

Jsou tak krásné, slunné dny - jakoby léto se vracelo. Lidé říkají:
Nebylo takového podzimu. Je tajemná moc vyplnění, v nejčistší touze
a prosbě našeho nitra? Jeden z tajemných zákonů nového života?
Z denníku mrtvého.

Tohoto čtvrtého svazku

K Y T I C E

vydáno 700 výtisků na papíře India
a 20 na japonu. Původní dřevorytová výzdoba,
celková úprava a návrh vazby F. Koblihy.
Vytiskla Grafia, dělnická knihtiskárna v Praze.
Vazbu v japonském hedvábí provedl Ant. Malík.
Typografický návrh obálky M. Kalába.

Vede a vydává
Milan Svoboda v Roudnici n. L.

